

Naročnina
za državo SHS:
na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:
mesečno Din 50

Sobotna izdaja:
celoletno
v Jugoslaviji Din 40
v inozemstvu 60

SLOVENE

Cene inseratov:
Enostolpna petitna vrsta
mali oglasi po Din 1.50 in
Din 2.—, večji oglasi nad
45 mm višine po Din 2.50,
veliki po Din 3.— in 4.—,
oglasni v uredniškem delu
vrstica po Din 6.—.

Pri večjem naročilu popust.
Izhaja vsak dan izveniši
ponedeljka in dneva po
prazniku ob 4. uri jutraj.
Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Uredništva telefon 50, upravnništva 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Cekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.549 (za inserate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Kaj nam obeta režim?

Režim z zločinsko hladnokrvnostjo vsak dan gromadi nova nasilja in množi grožnje ter uka, da bo ustreljal ljudstvo, ki noče drugega ko kruha in pravice. Kajti socialno politična in državno politična stremjenja celokupnega slovenskega in hrvatskega ljudstva ter tudi velikega dela srbskega naroda v svojem bistvu niso drugega ko boj za kruh in pravico. In to oboje sedanji režim ljudstva odreja s hladnim prezirajočim cinizmom. Ker pa je naša država po ustavi parlamentarna vladavina, se ima režim po vsi pravici bati, da ga bo vihar prihodnjega volivnega boja pometel s pozorišča. Toda režim se hoče obdržati na vladi za vsako ceno. Zato je Pašić v znanem govoru v Bjelini izjavil, da bo branil s krvjo sedanji centralizem. In v zasebnem razgovoru z Davidovićem je Pašić priznal, da hoče poskusiti s silo vladati.

S krvjo in silo je na Slovenskem že začel. Ko je Pašić s svojo parlamentarno manjšino od kralja dobil v roke vlado, je takoj poslal parlament domov, da se izogne parlamentarnim bojem, v katerih bi moral podleči. Poslal je parlament domov, da se izogne tudi kontroli parlamenta in poslancev. In sedaj vlada s krvjo in silo.

To je treba vnovič pibiti, da razumemo dogodke, ki so sledili. Prišle so Trbovlje, in kri v Trbovljah prelita, je bila signal. Sledil je razpust običnega sveta, razpust Mestne hranilnice. Včerajšnji »Narod« pa napoveduje nova nasilstva. V svojih brzojavkah iz Beograda poroča namreč med drugim: »V Sloveniji se imajo prihodnje dni razpustiti vsa ostala občinska zastopstva, ki nosijo obilježje klerikalno-komunistične zajednice.« Dalje: »Razpustiti se imajo vse organizacije protidržavnih elementov in njih institucije.« In kako »Slov. narod« utemeljuje te nasilne odredbe, ki so se že izvršile in ki se imajo še izvršiti? Zelo enostavno! Vse to se ima izvršiti radi trboveljskih dogodkov in pa radi tega, ker je Radić odšel v Moskvo.

Ker je Radić v Moskvi, zato bo vlada pričela preganjati Hrvate; in ker je v Trbovljah tekla kri, bo preganjala Slovence. Kakšen delež krivde pa nosijo Slovenci na trboveljskih dogodkih? Ali so šli v Trbovlje do zob oboroženi klerikalci ali orjunaši? »Narod« to dobro ve! On poroča v prvem delu brzojavke: »V Beogradu vlada splošno prepričanje, da so bili trboveljski dogodki inscenirani ter pripravljeni v krogih klerikalno komunistične večine ljubljanskega občinskega sveta.« To je prvi del brzojavke. Drugi del iste brzojavke pa nadaljuje: »Po trboveljskih dogodkih je vlada te dni dobila v svoje roke mnogo važnih dokumentov, tajna navodila, ki so prihajala iz komunistične centrale v Beogradu.« Sedaj človek res ne ve, ali je ljubljanski občinski svet imel svoj sedež v Beogradu ali pa se je Beograd preselil na ljubljanski rotovž. Kdor išče dokazov na samovoljna nasilja, se mu zgodi, da postane smešen. »Narodu« se to ni prvič primerilo.

Po vsem tem je jasno, da je vlada trboveljske dogodke porabila za signal za splošna nasilja. In ker je ta nasilja šef vlade sam že napovedoval, so vladi trboveljski dogodki bili dobrodošli. Zato tudi razumemo, zakaj se oblast vzpričo orjunske prireditve ni potrudila, da bi bila zavarovana v Trbovljah red in mir. Do prevliranja krvi v Trbovljah je moralo priti. To je zahteval interes režima. Že mesec dni poprej so Orjunaši razlagali in grozili, kaj bo 1. junija. Na potu v Trbovlje so posamezni Orjunaši v vlakih govorili, da se bo danes v Trbovljah nekaj zgodilo. Orjuna je bila tako gotova krvoprelitja, da je vzela seboj tudi svoj sanitetni oddelek z vsem obvezovalnim materijalom. Vse to je vlada mirno gledala in poslušala, pa se vendar ni zganila v obrambo reda in mira, na katerega se sedaj pri svojih nasilstvih sklicuje.

Drugi dokaz za trditev, da je 1. junij bil alarmni signal za početek nasilstev, je sklicevanje na ljubljanski obč. svet. Več ko eno leto je vlada pustila ljubljanski občinski svet in njegovo dotedanjo večino, v kateri so bili izpočetka tudi zastopniki takozvane neodvisne organizacije. Tedaj

ni našla v njenem delovanju nič protidržavnega. Medtem pa je neodvisna organizacija oficijelno, formalno in dejansko, izstopila iz Zveze delovnega ljudstva. Večina ljubljanskega obč. sveta je bila sestavljena samo iz zastopnikov SLS in socialistov. In sedaj po trboveljskih dogodkih se je vlada naenkrat spomnila na ljubljanski občinski svet in ga razpustila radi njegove »kleriko-komunistične večine«, ki niti ne eksistira ne, češ, ker se je v tej večini — pravi režimski »Narod« — rodil načrt za trboveljske dogodke. Tudi za slepca mora biti sedaj jasno, da trboveljski dogodki služijo režimu samo za masko, pod katero bi mogel izvrševati nadaljnja nasilja. Trboveljski dogodki so bili režimu potrebni. In zato so inscenirani! Zato se tudi ne čudimo, če oblast izvrševalce režimskih načrtov pušča lepo na miru. Verjamemo sicer, da umor delavca Fakina ni spadal v ta načrt. Pa ker se je umor zgodil pri izvrševanju tega načrta, je jasno, da krivcev ne bo najti!

In pri vsem tem si upa režimski »Narod« vzpričo trboveljskega krvoprelitja še delati pararele z Zaloško cesto, kakor je to storil v svoji binokošni številki. V Trbovljah je ljudstvo demonstriralo proti oboroženi četi društva Orjuna, ki ima pravičen značaj. Na Zaloški cesti pa se je izvršil spopad med demonstranti in organi državne oblasti. Da se je ta spopad izvršil, pravi »Narod«, so krivi tisti, ki so opustili varnostne mere. Toda tedaj civilna državna oblast ni imela več moči na razpolago. Ta civilna oblast je hotela preprečiti pohod demonstrantov v mesto zato, ker se je general Smiljanić, v katerega »Narod« prisega, izjavil, da se bo Ljubljana valjala v krvi, če podleže civilna oblast. In končno še to: Zaveštna laž je, da bi bil kdo z Bleiweisove ceste ukazal streljati med množico. To je že danes ugotov-

ljeno, kako je do nesrečnega streljanja prišlo, ne da bi tedanja deželna vlada nosila na tem trohico krivde. Orožniki so se tedaj enostavno branili. Tako je bila stvar tedaj. V Trbovljah pa je drž. oblast držala roke križem ter je mirno pripustila in gledala priprave, o katerih je vedela, kaj pomenijo. Tam se je vršil spopad med državljani dveh različnih naziranj. In ta spopad je bil vladi dobrodošel signal za nadaljnja nasilja. Kajti v tem oziru ni nobenega dvoma, da Orjuna predstavlja danes neoficijelno brambeno organizacijo režima. Izvrševala je ukaze svojih gospodarjev. Kako, o tem so nas podučili dogodki sami. In sedaj vlada lahko po tej poti koraka naprej. Kako dolgo? Ne varajte se! Vi lahko grozite z razpusti in konfiskacijami, z razpusti vseh naših kulturnih, gospodarskih in socialnih ustanov, toda volje po svobodi v slovenskem ljudstvu ne boste zatrli! Ker je volja slovenskega ljudstva po svobodi, kruhu in pravici, orjaška in neomajna, zato bodo vaši naporji zaman! Naša država ni v zraku plavajoča krogla, v kateri bi smeli živeti, vladati in jesti samo Pašić, Pribičević in Žerjav, ampak ta država je organičen del Evrope in sveta. V svetu pa danes zmagujejo ideje, ki so zapadene v naši zahtevi po svobodi, kruhu in pravici. Pred temi idejami padajo na tla močnejši poglavarji velikih držav in polstomilijonskih narodov. Pred temi zmagovitimi idejami bodo popadali tudi pritlikavi Pigmeji velesrbskega režima. Mi zaupamo v moč pravične ideje. Slovensko ljudstvo se za to idejo bori in ne bo klonilo! Izvršite vse grožnje, bo vsaj obračun z vami temeljitejši in korenitejši. Le tega si ne domisljajte, da boste obračunu ušli, morda pride že prej, kakor se sami nadejamo. Saj pobesnili teror režima sam dokazuje, da se slovensko ljudstvo bliža svoji zmagi!

in proti nasilnim novim aktom, posebno proti škodljivemu vplivu zakulisnih elementov. Ravnihar je danes obiskal predsednika narodne skupščine Lj. Jovanovića in kakor izvemo, se je Lj. Jovanović izrekel proti poslednjim nasilstvom in izjavil, da bo s svoje strani proti njih nadaljevanju zavzel najodločnejše stališče.

SRBSKI DEMOKRATI ZA ODLOČNO BORBO PROTI REŽIMU.

Belgrad, 12. jun. (Izv.) Danes dopoldne je imel demokratski klub in glavni odbor demokratske stranke sejo. Prečitani so bili številni brzojavni pozdravi Davidovića in ostale resolucije iz vseh krajev Srbije proti sedanjemu režimu. Vsi govorniki so ostro obsojali sedanji režim nasilja in soglasno je bilo sklenjeno, da se borbota proti temu režimu z vso odločnostjo nadaljuje.

DAVIDOVIĆ V ZAGREBU.

Belgrad, 12. jun. (Izv.) Jutri odpotuje iz Beograda Lj. Davidović, ki se bo mudil v Zagrebu.

SEJA ADMINISTRATIVNEGA ODBORA.

Belgrad, 12. jun. (Izv.) Danes dopoldne se je vršila seja administrativnega odbora.

Borzna poročila.

Dne 12. junija 1924.

ZAGREBSKA BORZA.

Porast vseh tujih deviz in valut je šel danes še dalje. Na deviznem trgu je bilo danes vse čvrsto, toda bilo bi še čvrstejše, ako bi Narodna banka ne intervenirala v velikem obsegu in tako v splošnem krila potrebe na tujih plačilnih sredstvih. Promet je bil jako velik. Proti koncu borze so tečaji nekoliko popustili. Na Žiriški borzi se je Pariz zopet dvignil in preselil 30. — V efektnih promet dalje izredno slab.

Devize in valute.

(V oklepaju tečaji z dne 11. jun.)

Dunaj: 0.12—0.122 (0.1186—0.1206), Italija: 3.705—3.735 (3.671—3.701), London: 368.70—371.70 (365.75—368.75), New York: 84.90—85.90 (84.25—85.25), Pariz: 4.571 do 4.621 (4.342—4.392), Praga: 2.49375—2.52375 (2.4725—2.5025), Zürich: 14.975—15.075 (14.87 do 14.97), efekt. dolarji: 84—85 (83.30—84.30).

Vrednostni papirji.

Hrvatska Eskomptna banka, Zagreb: 120 do 130; Hrv. slav. zem. hipot. banka, Zagreb: 67.50—68; Jugoslavenska banka, Zagreb: 117 do 119; Ljubljanska Kreditna banka, Ljubljana: 935 (povpraševanje brez blaga); Prva hrvatska štedionica, Zagreb: 915—920; Dioničko društvo za eksploatacijo drva, Zagreb: 121 do 123; Hrv. slav. d. d. za ind. šečera, Zagreb: 1150—1160; Narodna šumska industrija, Zagreb: 92—94; Našica: 95—96; Guttman: 875 do 900; Slavonija: 103—105; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana: 615; 7 drž. inv. posojilo: 65—65.25; Vojna odškodnina: 137.50 do 138.50.

CURIŠKA BORZA.

(V oklepaju tečaji z dne 11. jun.)

Belgrad: 6.80 (6.80), Budimpešta: 0.0063 (0.0061), Berlin: 1.36 (1.355), Italija: 24.70 (24.70), London: 24.48 (24.51), New York: 567.375 (568.25), Pariz: 30.20 (29.35), Praga: 16.60 (16.60), Dunaj: 0.0080 (0.008016), Bukarešta: 2.40 (2.40), Sofija: 4 (4).

DUNAJSKA BORZA.

Dunaj, 12. jun. (Izv.) Efekti: Zivnostenska banka 44.0000, Alpine 812.0000, Greinitz 456.000, Kranjska industrijska družba 130.000, Hrvatska eskomptna banka 500.000, Leykam 223.000, Hrvatsko-slav. dež. hip. banka 90.000, Avstrijske tvornice za dušik 56.000, Guttman 990.000, Mundus 1.000.000, Slavex 260.000, Slavonija 83.000.

Devize: Belgrad 830—834, Budimpešta 0.76—0.82, Kodanj 11.980—12.022, London 306.300—307.300, Milan 3089—3096, New York 70.935—71.185, Pariz 3802—3818.

Valute: dolarji 70.460—70.860, angleški funt 304.500—306.100, francoski frank 3775—3805, lira 3095—3115, dinar 827—833, češkoslovaška krona 2067—2083.

PRASKA BORZA.

Praga, 12. jun. (Izv.) Devize: Lira 150.75, Zagreb 185.25, Pariz 146.80, London 34, New York 40.75.

Slika razrvanih razmer.

BELGRAJSKA JAVNOST O NASILJIH V SLOVENIJI — POLOŽAJ SE RAZČISTI ŠE TA MESEC.

Belgrad, 12. junija. (Izv.) Nasilja, ki se dogajajo v Sloveniji pod pritiskom neodgovornih elementov, so predmet razprav vseh tukajšnjih listov in vseh tukajšnjih krogov. Ni treba povdarjati, da režimski listi priobčujejo plačane komentarje. Vendar je zanimivo, da tudi ti komentariji javno izražajo nezakonitost teh dejanj. Večinoma ugotavljajo, da so to dejanja, ki ne morejo obroditi dobrih sadov in v usta opozicionalnih krogov polagajo svoje mišljenje, da so to protustavni in skrajno sirovi nastopi, da so se take stvari dogajale v Avstriji in da se čudijo, da morejo veliki župani brez vednosti vlade izvrševati take dalekosežne korake.

Glede ljubljanske občine je Srskić obrazložil časnikařem vzrok razpusta na podlagi Baltičevega dopisa, ki ga je prejel. Kljub argumentom je bil danes ta nesramni in izživalni nastop celo v radikalnem klubu sprejet zelo neugodno in se označuje kot uspeh histričnega Pribičevićevega napada in od Pribičevića odvisnih elementov. Seveda ni misliti, da bi režimski radikali popravili te korake, dokler se ne razčisti vprašanje novega položaja. Ta novi položaj v notranji politiki ne po vsej priliki nastopil že koncem tega meseca. Kakor smo povdarjali že ponovno, gre tukaj predvsem za vprašanje, ali se bo sedanji diktatorski režim sankcioniral s tem, da se da Pašiću mandat za volitve ali pa da se bo krona odločila za parlamentarizem, sklicala narodno skupščino in njej prepustila odločitev, kakor predpisuje ustava.

Glede Pašićevega volivnega mandata imamo iz dvorskih krogov zaupne podatke, da o tem ni nobenega govora. Krona stoji na stališču, da se mora dana beseda in obljuba z najvišjega mesta izpolniti in da mora torej parlament delati. Kljub dosedanjim slabim izkušnjam ni verjetno, da bi mogle in trige to pravilno stališče krona omajati in spremeniti. Dogodki v Franciji so svari len dokaz za take nevarne poskuse. Millerand, ki je podpisal nacionalni blok in ravnal protustavno, mora zapustiti svoje mesto drugemu poglavarju. Večina parlamenta, torej ljudstva, je zmagala nad samovoljo in namesto dosedanjega poglavarja pride drug, ki se bo znal ravnati po zakonu in ustavi ter spoštovati suvereniteto ljudstva. Če je bil poskus izgra-

vanja ljudske volje onemogočen v Franciji, bo čimprej onemogočen pri nas. Pašićevi naporji so zaman. Pribičevićeva nasilja pa so samo dokaz njegove nemoči.

POLITIKA PAŠIĆEVE PORODICE.

Belgrad, 12. junija. (Izv.) Rade Pašić nadaljuje s posvetovanji za spremembo v vladi. Po njegovem načrtu bi bila spreminjena vlada volivna vlada. Da bi te svoje načrte lažje izvedel in od krona lažje izposloval volivni mandat, zastopa sedaj mišljenje, da naj iz vlade izstopijo vsi njegovi ožji prijatelji, kakor Kojić, Simunović in dr. Na njihovo mesto naj pridejo ljudje čistih rok, da bi s tako vlado čistih in poštenih rok lažje izsilil volivni mandat. Volitve naj bi se potem vršile mesca novembra.

V tej smeri je nadaljeval svoja posvetovanja tudi Nikola Pašić in radikalni klub je sklical v svrhu zaznamovanja novih kandidatov tudi sejo, ki se ni mogla vršiti, kajti Pašić na sejo ni prišel. Kot njegovi kandidati se imenujejo predvsem dr. Ninko Perić, Stanić, Bakić i. dr. Zanimivo je, da se iz Pašićevih krogov razširjajo vesti, da bi imel priti v kabinet tudi Jovanović Ljubomir, ki je danes pozno zvečer dolgo konferiral s Pašićem. Da Pašić resno misli na volitve, je dokaz tudi dejstvo, da se v Beogradu nahajajo vsi znani prijatelji režima iz vseh pokrajin, ki jih radikali kličejo na raport, kadarkoli pripravljajo kak nov nastop proti Hrvatim in Slovincem. Poleg teh političnih klečepalcev so poklicani tudi mnogi veliki župani in višji policijski uradniki v Beograd.

PAŠIĆ KLIČE SVOJ ŠTAB.

Belgrad, 12. junija. (Izv.) Danes je prispel v Beograd voditelj slovenskih radikalov dr. Vl. Ravnihar. Razen njega so tekom današnjega dne dospeli v Beograd bivši poslanec dr. B. Vošnjak, bivši veliki župan dr. T. Šporn in gerent trboveljske občine. Vošnjak je prišel, da se kot zaupnik samostojnih kmetov pogaja z radikali o morebitnem skupnem nastopu pri volitvah. Tukajšnji zemljoradniki zelo obsojajo njegovo akcijo.

Ravnihar je prišel, da vloži radi imenovanja velikih županov ustmen protest

bora. Seja je bila popolnoma kratka in je bil odobren proračun pododpora za pregledovanje računov. Odbor bo nadaljeval sejo jutri, na kateri bo razpravljal o poslaniških dnevnicah.

SKRBI RADI INTERPARLAMENTARNE KONFERENCE.

Belgrad, 12. jun. (Izv.) Danes dopoldne je dr. Ninčič obiskal predsednika narodne skupščine, s katerim se je dolgo razgovarjal o političnem položaju in tudi o odhodu parlamentarcev na interparlamentarno konferenco, ki se vrši 21. junija v Brouxelles. V avgustu se vršita dve konferenci v Brnu in Genevi.

RAZPUST HEIMSTÄTTEBANK.

Belgrad, 12. jun. (Izv.) Vlada je razpustila Heimstättbank v Mariboru.

DR. JEGLIČ V ZAGREBU.

Zagreb, 12. junija. (Izv.) Danes zjutraj se je pripeljal v Zagreb ljubljanski škof dr. A. B. Jeglič. Dopoldne se je v nadškofijski palači vršila konferenca, katere so se udeležili nadškof dr. Bauer, škof dr. Jeglič in djakovski škof Akšamović. Konferenca je trajala do 12. ure.

PRINC JURIJ V LEPOGLAVI.

Zagreb, 12. junija. Danes zjutraj se je z avtomobilom pripeljal iz Lepoglave v Zagreb princ Jurij in se takoj odpeljal naprej. V Lepoglavi se je mudil dva dni. Snodaj je dobil policijski komisar ravatelj Urbany telefonični poziv, naj gre takoj v Lepoglavo, da poišče za namene Jurjevega bivanja v Zagorju in o tem poroča. Ena verzija pravi, da je princ Jurij obiskal v lepoglavskih zaporih svoje prijatelje — črnoroke, ki so bili pred par dnevi prepeklani tjakaj. Druga verzija pa pravi, da je princ Jurij prišel radi nakupa dvorca Rakoščan.

Poizkusna volitev francoskega predsednika.

Pariz, 12. jun. (Izv.) Demokratični levičarji v senatu zahtevajo kandidaturu Doumergue-a, socialistične skupine pa kandidaturu Painleveja.

Pariz, 12. jun. (Izv.) Na plenarni seji levičarskih senatorjev in poslancev se je vršila poskusna volitev predsednika republike. Navzočih je bilo 475 poslancev in senatorjev. Izid poskusne volitve je bil naslednji: Painleve je dobil 306 glasov, Doumergue 149, Poincare 1, praznih je bilo 19 glasovnic.

Pariz, 12. jun. (Izv.) Odposlanstvo kartela leve je prosilo Painleveja, da odstopi od kandidature za predsedstvo, da se tako omogoči kandidatura tretje osebe, ki bi združila nase vse republikanske glasove, ker socialisti nočejo glasovati za Doumergueja. Painleve je izjavil, da je pripravljen odstopiti, če se odpove kandidaturi tudi Doumergue. Nato je šlo odposlanstvo k Doumergueju, da mu to sporoči in izve njegovo odločitev.

Pariz, 12. jun. (Izv.) Kartel leve je sklenil, da vzdržuje kandidaturu Painleveja.

Millerandovo poslovilno pismo.

Pariz, 12. junija. (Izv.) Ob svojem odstopu je objavil Millerand odprto pismo na svoje sodržavljane, v katerem zatrjuje najprej, da se je vedno trudil doseči mir na zunaj in znotraj, da se je prizadeval ohraniti stara zavezništva in zaceliti rane, ki jih je vsekala državi in narodu dolgoletna vojna, potem pa nadaljuje: »Tako

po volitvah sem ponudil vlado možem, s katerimi sem upal sodelovati v blagor države. Ti možje pa so zahtevali moj odstop. To je delo strankarskih kolovodij, ki se ne da opravičiti. Ustava zahteva, da predsednik ni nikomur odgovoren v času, ko njegov mandat še traja. Izven parlamenta pa so sklenili, da mora predsednik odstopiti, če zahteva to večina poslancev. To je nevaren sklep, ker se z njim uvaža neke vrste plebiscit v ustavo in se omaje edini činitelj, ki je bil doslej stalen.«

PO MILLERANDOVEM ODSTOPU.

Berlin, 12. jun. (Izv.) Z demisijsko predsednika francoske republike Milleranda se bavijo vsi listi. »Vorwärts« piše: »Danes je padla največja ovira sporazuma med Nemčijo in Francijo. Mi stojimo zopet na mejniku nove dobe. Naj se Nemčija tega zaveda.«

London, 12. jun. (Izv.) V krogih, ki imajo dobre zveze z voditelji delavske stranke, zatrjujejo, da smatra delavska stranka Millerandov odstop kot znak, da bo sprava med Francozi in Nemci sedaj mnogo lažja.

ZA SPORAZUM Z NEMČIJO.

Pariz, 12. junija. (Izv.) »Daily Express« objavlja razgovor svojega dopisnika s Herriotom, ki je izrazil svojo željo, da se čimprej dogovori z angleškimi politiki o Dawesovem načrtu. On si nič bolj ne želi kot skorajšno vpostavo normalnih odnosov med Francijo in Nemčijo.

Dogodki v Albaniji.

Rim, 12. junija. (Izv.) Poročevalci italijanskih listov javljajo iz Valone, da je igral angleški zastopnik v Tirani za časa bojov zelo važno vlogo. On ni štedil z denarjem, da reši staro vlado in na ta način tudi koncesije angleških kapitalistov na petrolejske vrelce v Albaniji. Italijanski poročevalci trdijo dalje, da sta tudi Grčija in Jugoslavija zelo vplivali na razvoj dogodkov v Albaniji. Jugoslavija je baje zbrala pri Debrri 4000 mož, da na ta način podpre akcijo albanskih nacionalistov.

Rim, 12. jun. (Izv.) Včeraj zvečer ob osmih so nacionalisti brez boja zasedli Tirano. Zoglu je zbežal v Jugoslavijo.

Italijanski parlament.

Rim, 12. junija. (Izv.) Zbornica poslancev je v včerajšnji seji pričela razpravo o začasnem proračunu za čas od 1. julija 1924 do 30. junija 1925. Napetost v zbornici je popustila in razprava poteka mirno. Narodni katolik Cavazzoni je govoril o socialnih vprašanjih in priporočal uvedbo vrhovnega sveta za narodno gospodarstvo, socialist Zazzari je grajal vladno sredozemsko politiko in odlok o dovoljevanju igralnic, socialist Baldesi pa je osvetlil kapitalistično smer fašistovskega sindikalizma.

ITALIJANSKA KRALJEVA DVOJICA V BARCELONI.

Barcelona, 12. jun. (Izv.) Danes sta semkaj prispela italijanski kralj in kraljica.

BRUHANJE VEZUVA.

Rim, 12. junija. (Izv.) Vezuv je začel zopet bljuvati. Odprla sta se dva nova kraterja. Karabinjeri stražijo vse dohode na Vezuv.

Volitve v Ameriki.

Cleveland, 12. junija. (Izv.) Republikanska stranka je po 26-urnem posvetoivanju sklenila podpisati kandidaturu Coolidge-a, če se on odloči, da se bo Ame-

rika udeleževala mednarodnega političnega življenja, da ne popusti od svojih terjatev na medzavezniških dolgovih in če se postavi za mednarodno razsodišče.

COOLIDGE KANDIDAT REPUBLIKANCEV.

Cleveland, 12. jun. (Izv.) Republikanski konvent je proglasil Coolidgea za predsedniškega kandidata.

AMERISKO POSOJLO NEMČIJI.

Newyork, 12. junija. (Izv.) Newyorški bankirji so dovolili Nemčiji posojilo v znesku 25 milijonov dolarjev.

CARISTI V BERLINU.

Berlin, 12. jun. (Izv.) V Berlinu so zborovala te dni razna ruska caristična društva, ki so sklenila, da se hočejo pokoriti navodilom velikega kneza Nikolaja Nikolajeviča, da zrušijo boljševiški režim v Rusiji.

SVET DRUŠTVA NARODOV.

Ženeva, 12. jun. (Izv.) Na današnji seji sveta Društva narodov, ki se je vršila pod predsedstvom dr. Beneša, so v glavnem razpravljali o vprašanju ruskih, grških in armenskih beguncev.

Poraz reakcije v Albaniji

Jugoslovansko režimsko čisopisje je vstajo v Albaniji slikalo kot vstajo »nacionalnih elementov«. S tem je najbrž hotelo zbuditi vtis, da so to nekaki fašisti kakor so italijanski ali pa naši orjunaši. Stvar pa je v resnici ravno narobe. V Albaniji so se uprli demokratični elementi proti reakcionarni vladi, ki je hotela uvesti diktaturo kakor jo pri nas želi gospod Pribičević.

Na čelu opozicije stoji katoliški nadškof Fan Noli, ki je odnekad z vsem albanskim katoliškim klerom pristaša demokracije in politične ter socialne osvoboditve albanskega kmetskega ljudstva. Katoliška duhovščina se je že pod turškim jarmom borila za politično neodvisnost in gospodarsko emancipacijo albanskih gorcev od veleposestva. Tako tudi sedaj, ko je Albanija dobila sicer ustavo in republikansko vladavino, nikakor pa ne svobode, ker je vlada prešla v roke oligarhiji par veleposestniških rodbin, katere so že pod Turki albansko ljudstvo strahovito izžemale.

Vsa Albanija je izvzemši severni katoliški del, pravzaprav posest treh, štirih fevdalnih rodov, ki imajo še čisto srednjeveške predprave. Ustavodajna albanska narodna skupščina se je bila izvolila pod njihovim pritiskom. Vlada, ki jo je ta skupščina postavila, je bila samo izvrševalni odbor porodice. Ta vlada je najemala posojila, s katerim je obogatila sebe, je izropala državno blagajno, pospeševala nečuvstvo korupcijo in končno organizirala neregularne oborožene tolpe, da strahuje ljudstvo. Ko je demokratska opozicija to početje v narodni skupščini bičala, so fašisti ubili v Tirani poslanca Avni Rustema.

Ljudsko nejevoljo je hotela vlada končno udušiti s proglasitvijo diktature. Ljudstvo pa se je uprlo in regularna armada je takoj stopila na njegovo stran. Treba pomisliti, da so vladodržci naložili na revno stradajoče albansko ljudstvo neznosne davščine. Armada pa je del ljudstva, ki je trpela enako z njim. Danes je vstaja zmaga na celi črti.

Namen vstašev, ki bodo vlado najbrž poverili začasno Fan Noliju, je bil sledeči: razorožiti fašistovske tolpe, ki so se pa itak že razbežale, zagurati demokratične ustavne svoboščine in uvesti socialno-

agrarno zakonodajo, da se albansko ljudstvo osvobodi večstoletnega suženjstva pod veleposestniki. V zunanje političnem oziru ostane smer politike ista: mir in dobri odnosi z vsemi sosedi.

Silajna teorija.

Včerajšnje »Jutro« objavlja govor g. Svetozara Pribičevića, ki ga je govoril v nedeljo na nekem shodu v belgrajski »Kazini«. Temu govoru je posvetilo »Jutro« celo uvoden članek in v tem članku posebno poudarja sledeči odstavek iz Pribičevićevega govora: »Srbi posebej, Hrvati posebej in Slovenci posebej ne pomenijo ene države in enega naroda, marveč tri države in tri narode. Slovenci npr. so ravnopravni s Srbi in Hrvati zato, ker so en narod z njim, če bi pa Slovenci bili poseben narod, tedaj milijon Slovencev ne more biti ravnopraven z 12 milijoni Srbov in Hrvatov. Za Slovence bi v tem slučaju veljala konvencija za zaščito narodnih manjšin kot za ostale narodne manjšine v naši državi (podčrtalo »Jutro«, op. ur.). — Gospodu Pribičeviću se je na binokostno nedeljo moralo nekaj zelo čudnega sanjati, da je govoril take traparije. Zakaj pa 1 milijon ljudi ne bi smel biti ravnopraven z 12 ali pa s 100 ali pa s 1000 milijoni drugih ljudi? Matematika nas uči, da je tri več kot ena. Kjer so torej trije proti enemu, imajo ti trije po Pribičevićevi teoriji pravico, enega izsestaviti in molziti do krvi, imajo tudi pravico ga tepsti, imajo pravico ga »kundačiti«, imajo pravico ga oropati, imajo pravico mu polomiti nekaj reber, imajo tudi pravico nekoliko ga ustreliti, ker so trije proti enemu. Če jih je pa 12 ali 20 proti enemu, imajo za vse take stvarčice še večjo pravico. Kolikor več jih je, toliko več pravice imajo po binokostni Pribičevićevi teoriji. To teorijo si je treba dobro zapomniti. Po tej teoriji ima »klerikalna« večina v Sloveniji pravico nad demokratsko manjšino v Sloveniji ne samo vladati, ampak jo naravnost podaviti in pobiti. Srbi zopet imajo pravico vse Hercegovce pobesiti in Hrvati imajo pravico vse Slovence peči na raznih. Deset lumpov ima pravico državnega pravdnika zapreti itd., ker manjšina ni nikdar enakopravna, ampak vedno odločuje sila močnejšega! Po Pribičevićevi teoriji so bili Belgijci popolnoma opravičeni, da zatirajo zamorce v Afriki, Amerikanci imajo popolnoma prav, da linčajo zamorce in Angleži so imeli popolnoma prav, da so zatirali Irce in Mažari so po vsi pravici zatirali Hrvate! Takih primerov bi našli lahko še nebroj. Vsa grozodejstva, kar jih pozna zgodovina, in ki so jih zagrešile večine nad manjšinami, se dajo s Pribičevićevo teorijo silajno opravičiti. Pri vsem tem se nam pa čudno zdi eno: Zakaj Pribičević svoje teorije o opravičenosti nadvlade večin nad manjšinami ne priznava tudi drugin, ampak edino-le sebi in Srbom? Odgovor je kratek in lahek: Ker je on Velesrb, ker je Pašičev podrepaš, in ker bi brez Pašića bil velikaška dvojna ničla s svojim slovenskim zaveznikom Zerjavom vred!

Beleške.

Dva pogreba. Dne 12. junija l. 1912 se je iz Narodnega doma v Ljubljani vil veličasten pogreb: Sokoli so spremljali voz s krsto kot častna straža, licejke so nosile spise umrlega, zastopano je bilo vse svobodomiselstvo, kar ga je na Slovenskem. In kaj se je bralo v tistih knjigah, ki so jih nosile licejke? V eni izmed njih se je brala tudi sloveča »Delavčeva pesem o premo-

Vestfalska pisma

v drugi izdaji.

IX.

V Monakovem, 4. junija.

Da Monakovo ne stoji več na Vestfalskem, to veste menda tudi v Ljubljani. Toda vtiski, ki jih tukaj pišem, so z Vestfalskega. Vendar ne samoj z Vestfalskega, ampak tudi iz ostale Nemčije, kolikor sem je videl.

Obljubil sem, da bom končno opisal katoliško in versko življenje v Nemčiji. Rekel sem že v prvem pismu, da bom pisal kolikor mogoče objektivno. Če bom torej povedal o Nemcih kaj hvalnega, ne pišem tega iz prevelike ljubezni do Nemcev, marveč iz ljubezni — do resnice. Kaj pomaga resnico tajiti, ko se pa utajiti ne da! Kar je res, ostane res, če še tako tajimo. Domovini ne koristimo s tem, če prednosti drugih narodov tajimo, marveč če se od njih — učimo. Omeniti moram izrečno, da ne govorim o avstrijskih Nemcih, ki v verskem oziru — razen Tirolcev — gotovo niso boljši od nas Slovencev, pač pa marsikje slabši, marveč pišem samo o katoliških Nemcih iz rajha.

Povedal sem že, da je pri njih v verskem oziru oziroma marsikaj slabega, češar pri nas, hvala Bogu, ne poznamo: protestantizem, neštete sekte, civilne matrike, civilna poroka, mešani zakoni itd. — Na drugi strani je pa med katoliškimi Nemci tudi

veliko dobrega. Toliko in tako dobrega, da smo mi daleč, daleč za njimi...

Nemški duhovniki, ki so bili nekaj časa na Slovenskem, o Sloveniji in Slovencih govorijo vsi zelo hvalno. Hvalijo lepoto naše dežele in vernost našega ljudstva. Neki drugi župnik, ki ne zna slovensko, mi je tudi rekel, da je to znano, da je med bivšimi avstrijskimi škofijami ljubljanska škofija najboljša. Naletel sem tudi na redovnico, frančiškanko, ki je bila nekaj let v Ljubljani in mi ni mogla prehoviti Ljubljane. Jaz tako hvalo seveda zelo rad poslušam. — Sam pa, kakorkoli računam, premišlujem in primerjam, in kakorkoli me srce vleče, da bi rad dal domovini prednost, moram, če hočem nepristransko soditi, reči: Nemci so bolj, mnogo bolj katoliški, verni in pobožni kakor smo mi!... V teku dveh mesecev sem natančno vse opazoval in proučil. Rekel sem že, da je nizozemski »klerikalizem« mnogo bolj črn kakor naš. Pa tudi nemški je bolj črn. Mnogi Nemci so, kakor Nizozemci, do kosti katoliški, se s ponosom imenujejo in kažejo katoličane — samo da jih zaradi tega nikdo ne zmerja s klerikalci in vsemi mogočimi psovkami, kakor se to godi pri nas dan za dnem že nad pol stoletja! Katoličani se gibljejo prosto, razvijajo živahno, nastopajo pogumno, bolj kakor pri nas, — a nikdo jim tega ne očita, nikdo se ob nje dan za dnem ne spota, ni jim treba neprestano otepati se z nasprotniki, hodijo svoj pot in uživajo mir.

Tukaj sta dve veri, mnogo sekt in mnogo strank — protestantizem katoličanstvu seveda ni prijazen, — a ne zmerjajo se med seboj, ne črtijo se, ne nagajajo si. Če odštejemo protestante — socialisti in komunisti so pač večinoma povsod enaki — moram reči, da so razmere pri nas in pa tukaj kakor noč in dan!... Vprašal sem: Ali je po deželi kaj liberalizma in liberalcev? Te prikazni skoroda ne poznajo. Morda so nekateri, ki si domišljujejo, da so nekaj več in menijo, da se morajo od drugih ločiti, toda niso cerkvi naravnost sovražni, kakor so pri nas. — Vprašal sem dalje: Kaj pa po mestih, ali se vendar dobijo tudi liberalni katoličani? Da, pač, so mi rekli, a ne toliko med srednjimi stanoviti, uradniki in trgovci, ti so večinoma prepričani katoliški, marveč le bolj med višjimi, kapitalisti. A ti liberalci se ne zaletavajo v cerkev in katoličane, le da ne volijo s centromom, hodijo svojo pot, sicer pa nas puste v miru. — Ali imate društva, ki so cerkvi sovražna? Da, so mi rekli, socijalistična in komunistična. No, pravim, te itak poznam, a razen teh še kaka druga, recimo liberalna? Ne, so mi odgovorili, imamo sicer posvetna društva, ki o veri molčijo, a je tudi ne napadajo. — Kako pišete vaši nekatoliški časniki, ali kaj cerkev napadajo? Ne, ali vsaj redko, morda ob volitvah nekoliko, večji listi kakor »Kölnische Zeitung«, »Münchener neueste Nachrichten« sploh ne. — O blažena Nemčija! bi bil skoro vzklilnil.

To neprestano napadanje, očitjanje, zmerjanje, sovražnost in surovost, to je torej samo žalostna prednost naše uboge domovine! V tem smo junaki!... Vprašal sem v Kolinu in Monakovem, — torej v mestih, proti katerim je Ljubljana res samo uboga vas — mestih, kjer je kultura resnično na višku, kjer je doma kapital, največja industrija, veletrgovina, kjer cvete veda in umetnost: Kakšno je javno mnenje meščanstva proti cerkvi, prijazno ali sovražno? Odgovor: Prijazno. — Tudi tu ne izpolnjujejo vsi verskih dolžnosti; koliko jih izpolnjuje, bom še povedal; a javno mnenje je cerkvi vobče prijazno. — Ali moremo reči to o Ljubljani?... Pri nas je skoro v vsakem mestecu in trgu liberalno županstvo, večkrat cerkvi naravnost sovražno, — v (nekaterih) nemških velemestih pa je župan katoličan, ne katoličan samo po imenu, ampak tak, ki se da večkrat videti pri obhajilni mizi.

Tako se torej katoličani razvijajo svobodno. In kako razvijajo! Težko, nemogoče mi bo vse povedati. Poskusil bom vendar nekoliko orisati katoliško in versko življenje v prihodnjem pismu. S. V.

Pri kupovanju Reumatisa, sredstva proti trganju in revmatizmu, treba paziti, da ni ponarejen. kajti pravi, ki ga izdeluje edino Mestna lekarna v Zagrebu, se dobiva za Ljubljano in okolico v lekarni Leustek.

gu, pripovedujoča o trpljenju rudarjev, o nevarnostih njih življenja, imenujoča jih naravnost »mučenike dela«. Ponošno je korakalo svobodomiselnost za pogrebom, zavedajoč se: »To je bil naš pesnik, pesnik misli svobodne! In je bil res. Bil je to pogreb Antona Aškerc. — In spet se je vil pogreb iz Narodnega doma v Ljubljani dne 3. junija t. l. Spet Sokoli itd. v bistvu isto občinstvo kakor l. 1912. In vendar se je ob tem pogrebu javno zapisalo, da so žrtve, ki jih spremljajo izpred Narodnega doma, padle, tam oni v Trbovljah pa so — poginili. In tu največji sijaj, tam pa —? »Pokopali ubogo so para... Nič ni petja... ihtenje in jok.« (Aškerc, »Dva pogreba.«) — Kako je to mogoče? Ali je v teh ljudeh še Aškercov duh? Od kod ta sprememba? Odgovor: l. 1912 niso Aškerc nesli samo iz Narodnega doma, ampak tudi — iz src.

»Lov za dnevnici.« »Jutro« in »Slovenski narod« vesta vse natanko, kako »klerikalni« poslanci opletajo za dnevnici. Resnica je pa ta, da so takoj po odgoditvi skupščine hodili okrog poslanci z dopisom na predsednika skupščine in pobirali podpise po posameznih klubih, da se morajo tudi med odgoditvijo skupščine dnevnic izplačevati. Na vlogi so se bliščali podpisani poslanci iz vseh klubov — manjkali so samo podpisi članov Jugoslov. kluba. Podpisali so in se prav posebno pehali člani kluba samostalnih demokratov — to je naših liberalcev —, dalje člani kluba zemljoradnikov — čujte g. Pucelj — najglasnejši in največ je bilo pa podpisanih radikalov. Od Jugosl. kluba ni podpisal niti en poslanec in tudi noben ni bil v tej zadevi pri predsedniku skupščine. »Jutro« naj pa laže naprej.

Vse razpuščeno! Vlada je razpustila ljubljanski občinski svet. Vlada je razpustila upravni odbor Mestne hranilnice ljubljanske. Vlada bo razpustila vse politične stranke. Vlada bo razpustila vse Slovence in Hrvate in Srbe. Samo pogrebne bratovščine v Ljubljani ne bo razpustila, da jo bo imel kdo pokopati.

Državni pravdnik? »Kranjec moj mu osle kaže!«

Kratko, toda ne jedrnato. Ko sem včeraj prebral odlok vladnega komisarja dr. Krejčija, s katerim je razrešil dr. Stanovnika vodstva stanovanjskega urada, sem se

ob besedah »S tem ste seveda razrešeni tudi Vi vseh občinskih agend in zlasti tudi vodstva stanovanjskega urada« nehote spomnil na zgodbo pri pravnozgodovinskem izpitu na Dunaju, ko je kandidat na prašanje prof. dr. Wlassaka odgovoril z »natürlich« in ga je Wlassak nahlulil z besedami: »Was natürlich? Natürlich ist, dass Sie durchgefallen.« Presneto hitro in enostavno poslovanje se nam obeta na magistratu pod novim vladnim komisarjem. Mesto razlogov bo stalo v odlokih sedaj »seveda«. Nad imenovanjem dr. Krejčijevega se je vsa Ljubljana spogledala in hudomušnež je pripomnil: Na tega je pa dr. Zerjav z laterno poiskal. Kakor dokazuje dr. Krejči sam, je imel hudomušnež prav.

Državno gospodarstvo. Da se prepreči razsipanje državne imovine, se odreja itd. itd. S tem opominom so gospodje prav posebno radodarni. Ne bi imeli proti temu ničesar, ako bi se načelo štedenja izvajalo povsod in dosledno. Mogotci sami se namreč ne drže svojih besed tako »tačno«, kakor bi bilo prav. Železniška državna direkcija v Ljubljani ne plačuje trboveljski družbi dobavljenega premoga. Kako velik mora biti dolg, se da sklepati iz tega, da je družba naračunala in tirja direktno za dva in pol meseca okroglih 370 tisoč dinarjev na zamudnih obrestih. To se seveda ne pravi državno imovino razsipavati, temveč direktno zapravljati. V finančnih poslih z velikimi svotami dobro verzirani ljudje govore, da je obrestna mera precej »moderna«, ker drugače se nič ne »zaradi«. Železničarjem se režijski premož odmerja kakor strup in zaračunava kakor žafran, tako da si ga že nihče kupiti ne more. Pravijo, da smo že daleč za luno, da pa še nismo na cilju. O, le naprej, o, le naprej, dokler — — —

Odgovor »Jutro«. Prejeli smo: »Jutro« št. 133 dne 5. junija 1924 je pod naslovom »Zverinska podivjanost komunistov« pisalo: »Pripominjamo, da so narodno zavedni železničarji v postaji Trbovlje bele vrane da naj ravnateljstvo državnih železnic malo počisti komunistično gadjje gnezdo.« Dopisnika tega članka pozivamo, da nam tekom 8 dni poda za to trditev konkretnih dokazov; v nasprotnem slučaju bi ga morali smatrati za podlega lažnivca in obrekovalca. — Trboveljski železničarji.

delavskimi izdajicami in izžemalci. Boj SLS proti nasilstvu izpričuje, da je SLS edina in res prava zagovornica slovenskega delovnega ljudstva. Njo, ki ima na Ježici prvo skrinjico, bo volil na Ježici vsak zaveden volivec. G. Jakopič se v trenutku, ko ga je tukajšnje delavstvo izključilo iz svojih vrst, oprilekne zadnje rešilne bilke — laži. V včerajšnjem »Narodnem dnevniku« — nosilec »Delavske liste« piše v kapitalistični radikalni list — laže, da so mu »klerikalci« obetali mesto med prvimi kandidati SLS in ga vabili na listo. G. Jakopič, krajevni odbor SLS vam izplača 1000 Din nagrade, če dokažete to trditev! Potrudite se, če ste pošteni! Celo socialistični »Naprejek« ne zaupa več Jakopiču, ki se veže z demokrati in orjunci. K predvčerajšnjemu lažnivemu dopisu z Ježice v »Naprejek« pristavlja uredništvo »Naprejek« pripombo, v kateri poziva ježensko delavce, naj dobro presodijo, če je »Delavska lista« na Ježici res delavska. Zadostno spričevalo je tukajšnji »Delavski list« napisalo tudi včerajšnje »Jutro«, ki agitira zanjo v istem trenutku, ko kliče žandarje in biriče na delavce. »Jutro« že ve za koga agitira. Delavci socialisti, vaši tovariši v Celju in drugod nastopajo ramo ob ramo z ostalimi ljudskimi zastopniki za pravice ljudstva in proti nasiljem, vi pa pustite, da se nosilec »Delavske liste« veže brez vaše vednosti s tistimi, ki uganjajo vsa ta nasilja, s tistimi, ki so le na sleparski način postavili na Ježici kandidatno listo, s tistimi, ki kandidirajo 7 nedoletnih fantičev, osmi pa sploh volivne pravice nima na Ježici! Ali ste slišali, kaj so napravili delavci v podobnem slučaju v sosednem št. Vidu? Naše delavstvo brez razlike strank je prepadetno in je že preveč pretrpelo, da bi se dalo speljati Jakopiču in njegovim pajdašem na led. Zato se je že odločilo, da bo v nedeljo v znak protesta proti korupciji, nastilju in izdajstvu oddalo volivno kroglico SLS v prvo skrinjico!

Vrhnik. Demokrasko-orjunska pljuča hropejo v vpregi blatno političnega voza, naloženega s smrdljivimi metodami demokraskih zlahte. Obupno jih priganja Žerjavov duh, poslušajoč se edinih sredstev — laži. Nič se ni naredilo in vendar 400 odstotne doklade, pravi njihov letak. Če pa pogledamo občinske knjige, vidimo, da so se plačale vse šole, vodovod, cesta na Verd, in ves dolg, ki ga je pustil demokrat Jelovšek. V proračunu pa vidimo, da so se doklade znižale na 60 odstotkov. Nehote pa so povedali nekaj resnice, namreč, da je g. župan šparal. Blagor pa tistim, ki špara, gorje pa onim, ki razmetava; kajti zginitli bodo z gospodarskega pozorišča kot senca noseč s seboj nevoljo in prokletstvo ljudstva. In to naše ljudstvo vidi. Vidi, kako je tem ljudem vsako sredstvo dobro v doseg njihovega cilja. Ljudstvo tudi ve, da je orjunsko-demokrasko gospoda prelila v Trbovljah ljudsko kri. Dalje vidi, kako tipljeje in pripravlja teren, da bi se kaj enakega zgodilo tudi na Vrhniki. Najbolj žalostno pa je, da

to gospodo, ki ima na vesti delavsko kri, na tihem podpira Jelovškov uslužbenec, s političsko kapo in detektivsko poverilnico v žepu, na Vrhniko privranci socialistični voditelj — Langof. Ze zadnjič se je njegova lista vezala z listo, na kateri so imena Orjuncjev Šabec, Vuk itd. Delovno ljudstvo, ali vidiš to najgusnejšo igro? Izrablja se tvoje zaupanje, prodaja tvoja kri. Ali se boš pustilo še nadalje varati od ljudi, ki jim je cilj lastni profit? Mislimo, da ne. Zatorej izpolni svojo volivno dolžnost in vrzi kroglico v prvo skrinjico!

Iz Ribnice. Šol. l. 1923-24 zaključil zaradi razstave v Belgradu v Belgradu po razp. odd. za prosveto v Ljubljani tuk šola v torek 17. t. m. V soboto 14. t. m. zvečer ob 8. uri v nedeljo 15. t. m. pop. priredi mladina v telovadnici pri Cenetu šol. predstavo s petjem, deklamacijami in burko »Pri gospodi« v korist fonda za nabavo učil. K tema prireditivama vabi deca svoje starše in vse ostale občane, da se z njimi pozabavajo in razvesele. V prvi razred za bodočo šol. leto je vpisovanje 29. in 30. t. m. vselej dopoldne od 8.—12. in v ravnateljski pisarni. Sprejemajo se dečki in deklice, ki so dovršili peti razred (šol. leto) osnovne šole z dobrim vspehom. Starši, skrbite za bodočnost svojih otrok in vpisuje jih pristočno šolo, ki vam vzgoji dobre kmetovalce, obrtnike in trgovce. Pa tudi onim, ki morajo v svet k nadaljnjim študijem ta šola nudi najboljšo podlago. S prih. šol. letom se preseli šola v lastno poslopje, s čemur je zajamčen šoli obstoj in razvoj. Absolventi III. razreda študirajte še nastavni (IV.) razred. — Ravnateljstvo.

Regatec. Odgovor »Taboru« in »Jutru«. Res je bil 31. maja 1924 v Rogatecu pri hotelu »Sporn« celjski kvartet, ki je priredil koncert, kateri je bil nad vse sijajen v dokaz, da je kvartet zelo dobro igral in da je v Rogatecu mnogo ljubiteljev godbe. Izjavljam pa energično in izrečno, da se ni ves čas koncerta slišala niti enkrat beseda »Heil Rochitsche«, ampak je potekel koncert v polnem miru in redu, tako da si želimo še večkrat enakega koncerta. Kar sta pa pisala dopisnika v »Jutro« in »Taboru« o hajlanju, je gola laž in zamorejo to storiti edinole — demokrati-orjunci. Odkritosrdno obsojamo take nečuvne laži. Še bo prišel čas, da se revanžiramo na drugi način! Zato naj »caveant consules« velja vam! — Franjo Hrušovar, pisar. ravnatelj, Rogatec.

»Fingirana tatvina 400 dinarjev.«

Zdi se, da je Orjunaše le malo sram temnih elementov, ki se nahajajo med njihovim članstvom. Zato se na vse pretveze trudijo, da bi »zatušali« nečastno dejanje teh članov. Junaki v streljanju in strahovanju neoboroženih ljudi se po izvršenih zlodejskih strahopetno skrivajo. Utajili bi radi, da so izmaknili ženi dr. Lemeža 400 Din in pošiljali so okrog že neko žensko, da je ponujala ukradenih 400 Din, češ da jih je ukradla neka služkinja. Ker tudi »Jutro« podpira prikrivanje te tatvine in isto proglašja kot fingirano tatvino, objavljamo v naslednjem pismo dr. Lemeža o tej stvari, naj se belgrajska »Samouprava« še tako jezi. Noben zakon ne dovoljuje, da bi politično pripadništvo gotovih strank dovoljevalo tatovom krasti pri članih dotičnih strank. Ali okraješ Turka ali kristjana, demokrata ali komunisto, tatvina je tatvina in v vsakem slučaju protizakonita. Če ima »Samouprava« drugačne pravne pojme, podaja samo nov dokaz, da je Pašičev režim režim nasilja. Pismo, ki smo je prejeli, slove:

»Velečenjeni gospod urednik!

Oprostite, gospod urednik, da Vas danes še enkrat nadlegujem s prošnjo, da priobčite v cenjenem svojem listu nekaj pojasnil glede vloma v moje stanovanje, zlasti pa glede ukradenih 400 Din.

Demokrasko časopisje in »Orjuna« skušata očitno napraviti tudi iz te neprijetne zadeve »misteriozen slučaj« in oprati zločin. Posebno se trudi »Narod« v svoji sobotni številki prikazati stvar po svoje, četudi bi bilo za krivce bolj, da bi molčal.

»Narod« pravi, da je moja žena v ponedeljek, torek in tudi v sredo pripovedovala o vltomu v uradu s čudovito fantazijo, da pa nikomur ni omenila o 400 Din. Zanesljive priče pa so bile pripovedovale, da denar ni bil ukraden in da se bo stvar že še pojasnila, ker s temi dinarji bo imela opravka gotovo neka druga ženska oseba. V današnjem kritičnem trenutku je treba stopiti vsaki laži takoj na rep.

Predvsem moja žena ni bila ne v torek ne v sredo v uradu, ker je prosila za dopust in se je že vtorek odpeljala. Poleg tega ne odgovarja resnici, kar trdi »Narod«, da je moja žena stalno nastavljena pri Okrožnem uradu, marveč je reducirana in mora službo zapustiti. Če je pripovedovala o ukradenem denarju drugi dan v uradu ali ne, ni merodajno. Povedala bo to na sodišču kot priča in to bo držalo.

Katere zanesljive priče so »Narodu« pripovedovale, da denar ni bil ukraden? V kritičnem trenutku so bili v najinem stanovanju: dvanaest do zob oboroženih zlo-

čincev s sabo prinešeno opeko, s katero so prebili vrata in razbijali po stanovanju, moja žena z otrokom, služkinja in s. Hlebec. Katere so tedaj te Vaše priče, gospodje okoli »Naroda«? Upam, da nastopijo pred preiskovalnim sodnikom in da bodo pojasnili misteriozno zmanjkanje 400 dinarjev.

Ali »Narod« ima kljub temu slabo vest. Vplesti hoče neko »drugo žensko osebo«, ki je imela baje opravka s temi dinarji. Biti bi mogla to edino služkinja, ki je bila takrat tudi v stanovanju. Popolnoma je izključeno, da bi bila ona udeležena pri tem denarju, ker skoraj dve leti je bila pri nas, imela je vse odprto, ali nikoli ni ničesar izginilo. O njeni poštenosti ne more biti dvoma.

Očitno ima gospoda satanski načrt, da v kritični situaciji zvale krivdo glede tega denarja na služkinjo, o kateri vem, da so jo Orjunaši spravili v svoje mreže. Morda bo tudi to zadevo sodna preiskava razčistila. Ali zapomnite si, gospodje, da se Vam ta načrt ne bo posrečil. Kljub vsemu verujem še v nepristranost naših sodnikov, kjer gre za zasledovanje navadnih zločinov, ki so jih počeli Vaši ljudje. Zločinov v tem slučaju ne bo mogoče utajiti in jih zvaliti drugam.

Značilna pri vltomu v moje stanovanje je okolnost, da je bila moja žena že nekaj ur pred zločinom opozorjena, da namera-va Orjuna napasti moje stanovanje. Ko so s silo vdrli vrata in naleteli na s. Hlebec, ki so ga poslali sodrugi iz Delavskega doma k meni z ozirom na obvestilo o nameravanem napadu, so ga v naglici zamenjali z mano, ga zagrabil rekoč: »Zdaj te pa imamo, ti Lemeževa svinja!« Njihov namen je bil očitno: ponoviti so hoteli na meni Fakinovo justifikacijo. To sledi tudi jasno iz pisanja »Orjuna« tekom meseca maja, zlasti iz grožnje v članku »Rdeči pilati«.

Iz vsega tega sledi očitno, da nedeljski napad na moje stanovanje, zlasti poizkus, da se me z umorom izloči iz političnega življenja, ni bil spontani izbruh afekta, da to ni bila navadna politična demonstracija. Pisanje »Orjuna« v zvezi z demokraskim časopisjem, opozorilo na napad od nevtiralne strani in dejstvo, da je dvanaest oboroženih Orjunašev nastopalo organizirano pod vodstvom Mekinca, govori dovolj jasno za domnevo, da Mekinc ni delal samolastno, marveč po navodilu in ukazu, da je bilo vse skrbno premissljeno in pripravljeno.

Svetujem Vam, gospodje, ne mešajte po nepotrebnem glede 400 Din! O dogodkih v mojem stanovanju preteklo nedeljo bo izreklo svojo končno besedo sodišče in verujte, da je dokaznega materiala več, kakor ga Vi želite.

Končno se to! Radi članka »Rdeči pilati« sem napravil ovadbo proti »Orjuni«. Ali nacionalni junaki so pri sodišču potom dr. Knafliča, sourednika »Jutra« izjavili, da uredništvo članka prej ni čitalo. Jaz pa vem, da je bil dotični članek signiran in pozivam dotičnega junaka, ki mi je v onem članku pretil z justifikacijo, da se javi in se ne skriva, ker dotičnik bo gotovo vedel povedati marsikaj o napadu na moje stanovanje in o nameravanem umoru. Pa ne da bi bila to strahopetnost?

V ostalem Vam hočem dati, gospodje, priliko, da mi bodele lahko pred sodiščem dokazali vse to, kar ste mi očitali v zadnjih dneh, zlasti tudi glede mojega jesenskega govora. Pričakujem, da ne bodele tako junaško »potegnili repa med noge« kakor ste to storili pri »Rdečih pilatih«. Odslej Vas bodem radi vsake žalitve in vsakega napada izročil sodišču.

Zahvaljujoč se Vam že vnaprej za Vašo prijaznost, gospod urednik, mi oprostite, da sem bil malo dolg.

Ljubljana, dne 8. junija 1924.

Lemež Milan.

štajerske novice.

Š Zrelostni izpit na ženskem učiteljskem šolskih sester v Mariboru. Vse gojenke (30) IV. letnika so bile pripuščene k maturi, ki se je vršila dne 3., 4., 5. in 6. junija pod predstvom g. višjega šolskega nadzornika dr. Poljanca. — Z odliko (11) so napravile maturo: Jazbinšek Ljudmila iz Planine, Jurše Evlalijsa iz Planine, Kolman Rozalija iz Slivnice, Kranje Draga iz Celja, Leskovar Ana iz Maribora, Lovrec Alojzija iz Majšperga, Maroh Marija iz Ptuja, Sterger Ana iz Maribora, Vodušek Marija iz Maribora, Zabovnik Pavla iz Maribora, Zidar Ottilija iz Lemberga. Drugih 17 je dobro izdelalo, 2 pa imata ponavljalni izpit iz enega predmeta. — K temu poročilu pripominjamo, da se čudimo velikim znanstvenim in pedagoškim uspehom šolskih sester. Nikakor pa si ne moremo razlagati namer vladnih krogov, ki baje nameravajo to priznano najboljšo učiteljsko v Sloveniji ukiniti. Ako bi se vlada drznila kaj takega izvršiti, bi se s tem pred vsem kulturnim svetom blamirala, ker bi vzela življenje zavodu, ki je vzgajal slovenske učiteljice v narodnem Slovinskem duhu že v času, ko smo se Slovenci borili proti Nemcem za svoj narodni obstanek. Upamo, da si narodna, ju-

Politične vesti.

+ Shodi SLS. Na binkošno nedeljo je bil zelo dobro obiskan shod v Prečni pri Novem mestu. Ob 10. dop. se je vršil shod obrtnikov v Rokodelskem domu v Novem mestu. Na binkoštni ponedeljek je pa bil shod SLS v polni dvorani Društvenega doma v Mirni peči. Vsi trije shodi so se vršili v znamenju najgorčenejšega protesta proti absolutističnemu režimu manjšine. Na vseh teh shodih je poročal posl. dr. Kulovec. Zborovalci so soglasno odobrili politiko Jugosl. kluba.

+ Posledice imenovanja dr. Pirkmaierja za velikega župana v Mariboru. Med poštenim uradnim politične uprave v Sloveniji je završalo od nevolje, ko se je doglano, da je mladi Žerjavovec Pirkmaier imenovan za velikega župana. Cela vrsta izbornih, nepristranskih in vestnih starejših ter izkušenih uradnikov je zapostavljenih. Mladi Pirkmaier je vse prekoračil. Zakaj? Ker je znan kot zagrižen demokrat Žerjavove vrste. O Pirkmaierju je znano, da so se za časa njegovega poslovanja v Ptuj godile stvari, ki bi trebalo, da se o njih neke govori. Za sedaj so sicer »zatučkanee«, a sivočasno bo prišlo tudi to na dan. Saj Žerjavova in Pribičevićeva drevesa ne bodo rastla do neba. O Pirkmaierju nadalje vemo, da je med vojsko šikaniral slovenske župane ptujskega okraja z nemščino. Postrežemo s pričami. Kar pa se je godilo pri rekvizicijah, pa ve vse ljudstvo. In ta mož je sedaj veliki župan. Slišimo, da bo več odličnih političnih uradnikov zapustilo svoja mesta. Namestnik velikega župana g. vladni svetnik dr. Vodopivec nastopi daljši dopust.

Dopisi.

OBČINSKE VOLITVE NA JEŽICI.

Da bi g. Jakopič pomiril tukajšnje socialistično in komunistično delavstvo zaradi svojega izdajstva, je sklical snoči sestanek v gostilno k Jančetu, ki je tudi take vrste »delavce« — kandidati, ki samo takrat pozna delavca, dokler čuti v njegovem žepu kaj denarja. Delavci, ali se spomnite, na kakšen način je ta človek izsiljeval od vas podpise? Ali res hočete ostati še nadalje njegovi hlapci? Niti Janče niti Jakopič ni naroden na kakšen delavski list. Za J. ve vsa lara, da je pristen buržuji, ki vsak dan požira »Jutro« laži o delavstvu. Vsi vemo, da ta človek nima pomilovalne besede za trboveljske trpine, ampak se v tem groznem trenutku brati z — orjunci. Mnogo si je prizadeval g. J. na snočnem sestanku, da bi opral svoje izdajalsko delo, toda nič mu ni pomagalo. Celokupno ježensko delavstvo je že napravilo svojo sodbo in bo v nedeljo enkrat za vselej obračunalo z

goslovanska vlada ne bo naprtila žiga takega herostratskega dejanja nad zavodom, ki ni samo stvar šolskih sester, temveč kulturna zadeva celotnega slovenskega naroda.

Š Buren izredni občni zbor Slovenskega obrtnega društva v Mariboru se je vršil v sredo, dne 11. junija zvečer. Celotni stari odbor je odstopil, ker so Zerjavovi JDS-ari hoteli zanesti v društvo politiko Zerjavove vrste. Dasi ravno v Mariboru ne mara noben pameten človek za ljudi, ki se obehajo Pribičevićevim korupcionistom za frak, vendar so ti ljudje še zadnjikrat poskusili svojo srečo. Ali pogoreli so. Od 67 članov, ki so se udeležili običnega zbora, je samo 17 plačancev glasovalo za listo Zerjavovcev, katerim sta načelovala brat Novak, knjigovoz Vahtar in sedlar Kravos. Ko so Zerjavovci videli, da so v ogromni manjšini, so poskusili s silo. Vpili so in kričali kot obsedeni. A naši obrtniki, pristaši SLS, Davidovičevi in pristaši NSS so bili dobro organizirani in jih niti psovke Zerjavovcev, ne grožnje niso spravile iz tira. Zerjavovci so nato pričeli z obstrukcijo. Zahtevali so, da se k vsaki točki govori in debatira na dolgo, a točka »volitev« se odloži na zadnje. Ali izdali so se prezgodaj. S tem so nameravali zavleči dnevni red čez policijsko uro. Ker se je vršil občni zbor v gostilni, je že bila opozorjena policija, da bi nadaljevanje zbora po 11. uri preprečila. Tako bi bila zmaga poštenih obrtnikov preprečena. Ali vse zaman, Zerjavovi »obrniki« so morali ugrizniti v kisljo jabolko in pri volitvah v društveni odbor propasti. Zerjavovi JDS-ari so kandidirali za predsednika bratca Novaka, a za podpredsednika cerkvenega slikarja Fr. Horvata. Čudimo se, kako je g. Horvat, ki je veljal vedno kot razsoden mož, zašel v to družbo. Drugi kandidati Zerjavovcev so bili: urar Fr. Bu-

reš, klobučar Kvas, sedlar Kravos, čevljar Sulič, zidar Špes ml., kolar Stanjko, mizar Volčič in knjigovoz Vahtar. Dobili so samo 17 glasov, a združena lista SLS, Davidovičeva JDS in NSS je dobila 50 glasov. Združena lista je postavila te-le kandidate: Jurij Džamonja (preds.), Konrad Znidar (podpreds.), Rudolf Monjač, Feliks Krištof, Ljud. Pucelj, Ivan Sož, Ivan Kovačič, Davorin Stucin, Josip Mislej, Franjo Kumer, Drago Juratič, Jakob Vezjak, Anton Kaiser. Ko so Zerjavovci propadli, potem so šele začeli cviliti. Nas veseli, da so zavedni mariborski obrtniki govorili tako odločno besedo. Zanimivo je, da poročevalec »Jutra« dr. Reisman ni upal poročati svojemu listu o značilnem poteku zborovanja. Naj bodo Zerjavovci pripravljeni v Mariboru še na več sličnih porazov.

Š Srebrno poroko je obhajal v Mariboru v baziliki Matere Milosti tapetarski in sedlarski mojster g. Ivan Mubiš s svojo ženo Marijo roj. Rauter. Mubiš je doma od Sv. Lenarta v Slov. goricah. Naše čestitke!

Š »Slovenec« se je s svojim energičnim nastopom proti krivic, nasilju in korupciji pridobil v Mariboru toliko prijateljev, da se je število naročnikov v mestu Maribor tekotom 8 dni dvignilo za 100 novih.

Š Mariborski občinski svet ima zadnjo sejo pred razpustom v torek, dne 17. junija zvečer ob 7 in ne 16. t. m., kakor je bilo prvotno javljeno.

Š Iz samomorilnega namena se je nastrelil sprevodnik Gšajd v Mariboru. Ranil se je težko, a vendar je izven nevarnosti.

Maribor. »Lepega zvona glas,
Seže v deveto vas —
Zato naročite »Zvonoglas.«

Prihodnjo nedeljo v Bohinju.

Ta dan je na Bohinjski Bistrici velik orlovski nastop in blagoslovljenje novega društvenega doma. Slovesnost se bo izvršila v sledečem sporedu: Ob 8. sprejem gostov na kolodvoru in odhod k sv. maši. Ob 11. dop. blagoslovitev novega društvenega doma, ki jo izvrši prevzvišeni gospod knezoškof dr. Jeglič. Po blagoslovu slavnostni spred orlovstva, gostov in drugega občinstva po Bohinjski Bistrici. Popoldne telovadni nastop jeseniške orlovske srenje in vrtna veselica. Pri sprejemu, blagoslovitvi doma, kakor tudi pri slavnostnem obhodu, telovadbi in veselici igra polnoštevila jeseniška godba. Upamo, da se bodo vsi naši prijatelji poslužili te ugodne prilike in združili udeležbo na orlovski manifestaciji s krasnim izletom v Bohinjo.

Dnevne novice.

— Ob 70letnici g. dekana Ant. Koblarja. Včeraj je zbrala pastoralna konferenca in 70letni jubilej g. dekana Koblarja v Kranju 45 duhovnikov. Za temi so osebno in pismeno počastili izredno čvrstega g. jubilarja še premnogi gratulanti vseh krogov, zlasti njegovi bivši kaplani, zastopnik Prosvetne zveze itd. V mraku je zabliskal lep venec žarnic okrog lin visokega razglednega stolpa župne cerkve, viden skoro po celi dekaniji v čast g. slavljenca. Nato je ob 9. uri zapel moški zbor prosvetnega društva Kranj podoknico, v ljudskem domu, ki ga je g. dekan sezidal, pa so se z ljubkimi nastopi pred povabljenimi gosti vse katoliške prosvetne organizacije poklonile g. dekani, ki je bil skoro 20 let predsednik društva in njegov največji dobrotnik. Še na mnoga leta!

— Umrl je na Suhi pri Kranju posestnik g. Jakob Basaj, oče g. dr. Jože Basaja, predsednika Orlovske podzveze. Pokojnik je dosegel visoko starost in je bil zvest somišljenik SLS. Svetila mu večna luč! Preostalih našo iskreno sožalje!

— Kaj je z železniškimi prednjimi? Iz železničarskih krogov smo prejeli to-le notico: Kako dolgo še...? Iz Belgrada baje prihajajo brzojavke, če je avans že izplačan in koliko je še novaca treba. Direkcija v Ljubljani molči, kakor polž in noče slišati našega stoka. To že ni več cincanje, to je naravnost izivanje lačne in razčepane železničarske mase. Kje je krivda, da se predjimi ne izplačujejo? Ako so belgrajske brzojavke neresne, tedaj se kompromitira vlada sama, če so pa resne, pa je krivo ravnanje samo in nihče drugi. Prav pohlevno bi vprašali, v katero bisago zginejo obresti od denarja, katerega dolguje vlada svojim uslužbencem na razlikah med starimi in novimi plačami že osmi mesec. Morda nas pa gotovi ljudje hočejo prisiliti, da postanemo vsi železničarji še pred izplačilom s kraljevim podpisom uzakonjenih novih plač »tačno« plačujoči naročniki »Jutra«. Pri prevodbi osebja je baje ta moment imenitno učinkoval.

— Zlato poroko sta praznovala 10. t. m. posestnik Andrej Meglič p. d. Godnov iz Spodnje doline pri Trzinu in njegova žena Jera. Oba slavljenca, ki sta zdrava in čvrsta v visoki starosti ter imata od 9 otrok, od kojih so 4 že umrli, nebroj vnukov, sta v krogu svojih ljubljenih na prav svečan način praznovala to lepo slavnost.

— Preganjanje krivcev ob železniških nesrečah. V prometnem ministru se je osnovala posebna komisija, ki se bo pečala z iz-

sledovanjem krivcev med železniškim osebjem povodom nesreč na železnicah.

— Višja pedagogična šola v Zagrebu. S prihodnjim šolskim letom se na zagrebški višji pedagogični šoli razpiše natečaj za sprejemanje slušateljev. Zavod doslej vsled pomanjkanja učencev ni bil v obratu.

— Pristojbine za državne ribje vode v Bohinju. Pristojbine kakor tudi dnina spremeljevalcu ostaja tudi za leto 1924 ista kakor jo določa tuuradni razglas z dne 29. maja 1923, št. 3549, t. j. športna pristojbina za enodnevni lov 40 Din, športna pristojbina za enotedenski lov 200 Din, športna pristojbina za enomesečni lov 600 Din; dnina spremeljevalcu za ves dan 40 Din, za pol dne 25 Din. — Stalni gostje hotela »Sv. Janez ob Boh. jezeru« kakor tudi člani Slovenskega ribarskega društva v Ljubljani in ribarskih društev v Mariboru, Celju, Konjicah in Ribnici plačujejo polovico določene takse proti društveni izkaznici in prejšnji prijavi pri kmetijskem oddelku velikega župana ljubljanske oblasti v Ljubljani. Drugače pa veljajo tudi zanje določila ribolovnega reda.

— Priprave za kongres vojvodinskih mest. Dne 10. t. m. se je v Pančevu vršila predkonferenca vojvodinskih županov za kongres vojvodinskih mest. Sklenili so, da se vrši kongres v Pančevu dne 29. in 30. t. m. Na kongres povabijo vlado, vse poslanske klube, obrtno-trgovske zbornice, škola iz Vrša in Novega Sada, profesorje pravnih fakultet, velike župane in podžupane, vse večje občine itd. Kongres ima namen, da sklepa o osnutku Zveze vojvodinskih mest in pretrse pravila. Zveza naj se razširi na vsa mesta v državi, a sčasoma naj bi se osnovala skupna zveza mest v državah male antante. Na kongresu se bodo vršila važna predavanja, a na vlado se sklone vloga o mestni finančni politiki. O priliki kongresa se priredi razstava zdravstvenih ustanov vojvodinskih mest, potem razstava srbskih karnikaturistov in razne zabavne prireditve. Vso akcijo za organizacijo mest vodi pančevski mestni načelnik in veliki župan dr. Margan. Dr. Margan je na predkonferenci predložil zakonski načrt o avtonomnih mestih.

— Družinska drama. V Blušću v Bački je posestnik Matija Erdes v prepiru zaklal svojo ženo in hčer in nato ustrelil samega sebe.

— Umor na cerkvenem pragu. Kmetški fant Josip Repte v Malem Bregu v Bački je snubil Julijo Obredina. Ta ga je pa zavrnila in se te dni poročila z drugim. Ko sta novoročenca po poroki prišla iz cerkve, ju je čakal Repte z nabitim revolverjem in oddal proti njima pet strelcev. Julija se je zgrudila mrtva, njen mož je bil le lahko ranjen. Morilca so zaprli.

— Pobegnil je radi več poneverb carinik Frank Štefan iz zaječarske carinarnice. — Hehanik na državnem posestvu v Bobričevem Franc Svoboda, rodom Čeh, je ogoljufal več strank za razne vsote in je neznano kam pobegnil. — Od Doma je pobegnila 25letna Uršula Zuničeva iz Sloke gore v kočevskem okraju. Bila je po zimi 2 meseca v umobolnici na Studencu.

— Magistrat mesta Avignon na južnem Francoskem je sklenil izdati 25.000 fr. za prenovitev palače, kjer so bivali papeži ob času t. zv. avignonskega ujetništva v XIV. stoletju. Francosko ministarstvo prosvete je naklonilo v isto svrhu nadaljnih 25.000 frankov. Palača je zelo trpela posebno pa v minulem stoletju, ko je bila kasarna garnizijskega pešpolka.

— Pepravek. V včeršnjem »Slovenec« se nam je v osmrtnici Nežike Sušnik vrnila

neljuba pomota. Pravilno se glasi ime Nežika Sušnik roj. Pahulje, ne pa Palmije.

— Razni vlomni in tavine. Pred nekaj dnevi je bilo vlomljeno v izložbeno okno obrtnega konzuma v Kostanjevici in ukradenih več kosov in skatelj čokolade, globina, mila, plavila itd. v skupni vrednosti do 1400 Din. — V istem času je bilo izvršeno v okolici še več drugih vlovov, pri katerih je bilo ukradenih več srebrnih dolarjev, 1720 Din, več mesenih klobas in hranilna knjižica na ime Jože Lakner ter zlat prstan s plavim kamnom. — Pri Sv. Florjani je bilo vlomljeno v trgovino Josipa Drakslerja in ukradenih za 15.000 raznega manufakturnega blaga. — V Zabresniku je bilo vlomljeno v stanovanje rudarja Matevža Dernovška in ukradene več moške in ženske obleke, nekaj čevljev, 2 moški ovratniki, več zlatih obeskov in nekaj perila v vrednosti do 4000 Din. — V Rihpovcu pri Trebnjah je bilo vlomljeno pri posestniku Francu Relju. Tat je odnesel več obleke in perila, srebrno žepno uro in verižico, steklenico žganja in kos suhega svinjskega mesa v skupni vrednosti preko 3000 Din. — Posestniku Luki Trpinu od Sv. Jošta pri Horjulu je bilo ukradene več moške in ženske obleke in perila, nekaj jedil in žepni nož v skupni vrednosti 1200 Din. — Isti dan sta bila ukradena v sosedni vasi v Smrečju posestniku Josipu Malavasiču iz denarnice, ki jo je imel shranjeno v postelji, 2 bankovca po 100 Din. Obe tatvine je izvršila neka približno 40 letna ženska, ki se je potikala z dvema dečkoma po tamkajšnji okolici. — Pred kratkim je bilo vlomljeno v rudniško hišo na Ojstrem. Tat je odnesel šestim delavcem več obleke, čevljev, perila in par srebrnih ur z verižicami v skupni vrednosti okrog 8000 Din.

Protestni shod proti razpustu občin. sveta

sklicujemo

za SOBOTO 14. JUNJA ob 7. zvečer v veliki dvorani »Uniona«.

Vse, ki se bore za avtonomne pravice občin in svobodo slovenskega ljudstva, pozivljamo, da se tega zborovanja udeleže do zadnjega.

Protest proti nasilju mora biti impozanten!

Klub obč. svetnikov SSJ.

Klub obč. svetnikov SLS.

Ljubljanske novice.

Iz Ljubljanske sličice. Predvčeršnjim sta hodila dva naša poročevalca po mestu gledat, kaj in kako. Ko sta tako lazila okrog od enega znamenaja božjega do drugega, sta naletela okoli pete ure popoldne tudi na lep pogreb. »To bo pa morebiti nekaj«, sta si dejala in sta nekoliko postala, da vidita sprevoz. Sprevoz je bil lep, prav lep. Celo kakih 40 Sokolov je korakalo v njem, kar se z ozirom na bogato volilo — 150 tisoč dinarjev — že spodobi. Po sprevodu pa sta videla še marsikaj drugega. Tako n. pr. sta videla mestni avtomobil z belozeleno zastavico. V avtomobilu je sedel novi komisar ljubljanske mestne občine, ki ga je Ljubljancanom posadil na vrat slovenski pandur dr. Žerjav. Prejšnji župan dr. Perič je prihajal k raznim pogrebom navadno peš, ker ga stiska za vrat močna roka iz Jutrove dežele, in zato se mora revež pač voziti na stroške mestne občine ljubljanske. A ne samo »mali« župan dr. Perič, tudi veliki župan g. Špora se navadno ni vozil z avtomobilom. Novi veliki župan pa je dal takoj vpreči avtomobil za pogreb in da se močni roki iz Jutrove dežele ne zameri, je močno roko posadil kar na svojo desnico! Močna roka iz Jutrove dežele je sicer samo navaden advokat, naj je politikar, je končno vseeno, ampak nad velikim županom doslej v Ljubljani še nismo poznali višjega državnega funkcionarja, ki bi smel sedeti v avtomobilu pri reprezentančnem nastopu na njegovi desnici! Ker je pa močna roka iz Jutrove dežele vendarle sedela na desni strani g. velikega župana, smemo po pravici domnevati, da g. veliki župan ni veliki župan, ampak samo »pisar pete klase« močne roke iz Jutrove dežele.

Iz Pohod korupcije. Z magistrata se nam poroča, da je sedanji vladni komisar predlagal vladi dr. Dinko Puca za predsednika stanovanjskega oblasta I. stopnje, da bo mogel nakazati sam sebi stanovanje. Še ni izpregovoril zadnje besede na magistratu od ljudstva izvoljeni župan dr. Perič, se že začenja korupcija!

Iz Dva Viljema. Pred 30 leti je bila v stari Avstriji in tudi v beli Ljubljani navađa, da so nemškutarke familije kopirale pruske. Kot simbol je tem familijam služil pruski Viljem. Njegovo ime je bilo v časti in take familije so si štele v ponos, če so imele tudi kakkega Viljema. V Ljubljani pa imamo še danes dva Viljema, postavljena na višja mesta od režima, ki bi se bila morala pred vratom pisati dr. Wilhelm Baltič in dr. Wilhelm Krejci.

Iz Umrlji so v Ljubljani: Nada Sič, profesorjeva hči, 2 meseca. — Ivan Seger, posest-

nik, 66 let. — Helena Hočevar, knjigoveska delavka, 21 let. — Marija Šimenc, novorojenka, 7 ur. — Fran Grčar, rudar, 29 let. — Avgust Taškar, dninar, 41 let. — Angela Olfačins, rudarjeva žena, 25 let. — Albert Krajič, mizarski vajenec, 19 let.

Iz Samomor Ljubljancana v Trstu. Na vrhu vile Revolteille v Trstu so se dne 11. t. m. ustrelili 48letni Karel Vecchiet, po rodu sicer Tržčan, a bivajoč v Ljubljani. Kaj ga je gnalo v smrt ni znano.

Iz Oddaja bufeta mestnega kopališča na Ljubljani. Mestni magistrat razpisuje oddajo kopališkega bufeta za letošnje kopalno sezijo. Reflektanti se vabijo, da vložijo tozadevne ponudbe najkasneje do 16. t. m. med običajnimi uradnimi urami v mestnem gospodarskem uradu. V ponudbi je označiti višino odškodnine, katero bo moral najemnik plačati takoj ob prevzemu bufeta.

Iz Nesreča. Na Karlovski cesti sta trčila kolesarja Janez Orel in Karl Počivavnik. Oba sta se poškodovala, posebno pa Počivavnik, katerega so odpeljali v bolnico.

Iz Zasačena tatva. V gostilni pri Strgulcu na Gosposvelki cesti je bilo ukradenih natakarici Anici Ribnikarjevi iz točilne omare 500 dinarjev. Osumili so in aretirali v gostilni 40letno Frančiško Sevnikovo, doma iz Velikih Lipljenj. Pri osebni preiskavi so našli pri njej za nogavico skrit bankovec za 100 Din. Kam je skrila ostali denar, se še ne ve.

Iz Policijske ovadbe. Včeraj je bilo vloženih 17 ovadb in sicer: radi tatvine 3, radi kaljenja nočnega miru 1, radi razgrajanja 1, radi pretepa 1, radi nezgode 1, radi prestopka častno policijskega reda 6, radi prekoračenja policijske ure 1, radi prestopka obrtnega reda 2, radi nošnje orožja brez orožnega lista 4 in radi pasjega kontumaca 2.

Iz Razne tatvine. V noči od 11. na 12. junij je bilo vlomljeno v prilično stanovanje v hiši na Opekarski cesti št. 7. Tat je odnesel par čevljev in nekaj stare obleke in ponošnega perila v skupni vrednosti okrog 1800 Din. — Podpregledniku finančne kontrole A. Ferjančiču je bilo ukradeno iz veže hiše št. 6 na Bregu kolo znanke »Styria« štev. 650.105, vredno 2000 Din. — Gostilničarki Jerici Putrihovi na Dolenjski cesti je bilo ukradeno iz kurnika 5 kokoši in 1 puran v vrednosti 250 Din. Pred 14 dnevi pa sta ji bili ukradeni 2 kuri in več jaje. — Iz vrta na Glincah 180 je hotel ukrasti nek postopač več perila, pa je bil prepojen. — Čevljarju Francu Prestarju v Zg. Šiški je bila ukradena iz okna listnica, v kateri je bilo nekaj denarja in več računov. — Antonu Zimi na Glincah je bil ubit petelin, vreden 50 Din. — Gostilničarju Francetu Černetu v Mostah je bilo ukradenih več suhih klobas in mesa v vrednosti 6000 Din. — Na cesti v Mestni log je bilo ukradeno Martinu Dolenc 270 Din gotovine. — Posestniku Jožefu Javorniku je bila ukradena na živinskem sejmišču sivozelena plahta, vredna 400 dinarjev.

Prosveta.

Ruski koncert v Ljubljani.

Tako bi mogli imenovati cerkveni koncert, ki ga priredi Slovensko glasbeno društvo »Ljubljanec« v pondeljek, dne 16. junija ob 8. zvečer v stolnici sv. Nikolaja. Na sporedu so razen učinkovitega prvega slovenskega »Tebe Boga hvalimo« od dr. Fr. Kimovca razne ruske cerkvene skladbe, ki se bodo razen »Očenaš« izvajale vse v staroslovenskem jeziku. Globoka in široka, nežna in verna ruska duša veje iz teh pesmi ter bo za naše razmere naravnost odkritje. »Ljubljanec« je storila prav in ji bo ljubljanski glasbeni svet za to hvaležen, da si je mimo več ali manj enoličnih, silno podobnih si programov izbrala za koncert pri nas še čisto neobdelano polje, da prikaže občinstvu rusko pesem, vredno, da jo spoznamo. Nekatere koncertne točke so precej težke in zahtevajo, da pride velika notranja vrednost skladb do svoje polne veljave, številnega glasovnega materiala, zlasti močnih, nizkih basov. Ne dvomimo, da bo »Ljubljanec«, ki šteje danes skoro stočlanski zbor, s te strani svoji težki nalogi tudi kos.

Posebna zanimivost koncerta bo priložnost za primerjanje Borinjskega »Tebe Boga hvalimo« s Kimovčevim »Tebe Boga hvalimo«. Obe skladbi sta izredno učinkoviti, prva v ruski klasični, druga v modernejši, do najmanjših delov skrbno premišljeni in izdelani obliki. Koncert bo brez dvoma eden najzanimivejših kar se jih je kdaj slišalo v Ljubljani. Pri koncertu bosta sodelovala stolni organist g. prof. Stanko Premierl in operni pevec g. Banovec.

Narodno gledališče.

DRAMA.

Začetek ob 8 zvečer.

Petek, 13. junija: Zaprtro.

Sobota, 14. junija: Ob 3. popolne MOGOČNI PRISTAN, mladinska predstava. — Izven.

OPERA.

Začetek ob pol 8 zvečer.

Petek, 13. junija: TRAVIATA, gostovanje operne pevke Anke Miličeve. Red E.

Sobota, 14. junija: CARJEVA NEVESTA. — Red B. Nedelja, 15. junija: PIKOVA DAMA, na čast gostov kongresa Udruženja vojnih invalidov. — Izven.

Gospodarstvo.

Za gospodarsko zbornico.

V članku spomini iz Skoplja smo načeli tudi vprašanje ustanovitve gospodarskega sveta, odnosno gospodarske zbornice. O tem važnem vprašanju naj prinesemo še zanimiv članek o tem predmetu, ki ga je priobčil dr. St. Popović v belgrajskem Pokretu, iz katerega posnemamo sledeče.

V dobi novega zakonodavstva, ki je sledila ujedinjenju, je bilo potrebno na vsak način oživiti koristno institucijo gospodarske zbornice. Dobili smo zakone o zavarovanju delavcev, o varstvu delavcev, o nadzorstvu dela itd. Vsi ti zakoni so bili sklenjeni brez sodelovanja gospodarskih zbornic in to smatram za glavni razlog, vsled česar se marsikateremu zde nezadostni, odnosno preobremenjujejo v svojem praktičnem izvajanju naše gospodarstvo. — Sedaj prihajajo drugi zakoni na vrsto. In to predvsem izjednačenje obrtnega zakona, dalje zakon o izjednačenju trgovskih in obrtnih zbornic, zakon o izjednačenju davčnega sistema itd. Vsi ti zakoni bodo imeli odločilen vpliv na razvoj našega gospodarstva.

V ministrstvih imamo gotovo ljudi, ki poznajo stanje našega gospodarstva in pogoje za njegov uspešen razvoj. Toda pri nas se je uveljavila praksa, da se izdelujejo najvažnejši zakoni brez neposrednega sodelovanja gospodarskih teles, odnosno se ta že postavljajo pred dovršeno dejstvo. Tu bi se naj udeleževala gospodarska zbornica. Tozadevno predvideva člen 44 naše ustave značaj te institucije sledeče: »Za izdelavo socialne in gospodarske zakonodaje se ustanavlja gospodarska zbornica. Natančnejše uredbe o sestavi in pristojnosti te zbornice se bodo odredile z zakonom.« — V predvojni Srbiji je obstojal z dne 18. marca 1891 zakon, o gospodarski zbornici, ki je jako koristno delovala. Po osvoboditvi je bila izdana naredba z dne 19. aprila 1920, na podlagi katere se je predvidevala gospodarska zbornica ter so jo bili določeni člani tega sveta, toda žal ta zbornica ni bila nikdar sklicana.

Gospodarski krogi so čutili to vrzel, opetovano so zahtevali sklicanje te zbornice. Končno je dne 28. januarja zagrebška konferenca naročila tajništvu belgrajskih zbornic, da izdelajo načrt in ga predložijo kongresu v Skoplju. Čeravno ni bilo dovolj časa na razpolago za konzultacijo gospodarskih krogov, vendar je bilo kongresu v Skoplju predloženo poročilo, katerega je zbor sprejel. Tozadeven načrt se odpošlje vsem zbornicam in gospodarskim organizacijam v državi v pogled. V resoluciji je predvidena komisija za izdelavo zakona. V tej komisiji so zastopani poleg treh tajnikov belgrajskih zbornic po en zastopnik zagrebške in ljubljanske trgovsko-obrtne zbornice. Do 1. julija se imajo izjaviti o prospektu gospodarski krogi, nato se izdela načrt zakona o katerem bi končno razpravljali v avgustu kongres trgovskih in obrtnih zbornic.

To so napravili trgovski krogi s svoje strani. Trgovski minister pa namerava na podlagi naredbe iz leta 1920 ustanovljeno gospodarsko zbornico sklicati in njej poveriti izdelavo zakonskega projekta. Tako naj bi gospodarska zbornica sama sebe vstvarila.

Kaj je cilj gospodarske zbornice? Član 44 ustave je zelo kratek. Na podlagi tega člena bi bila naloga te zbornice sodelovanje pri socialni in gospodarski zakonodaji. Referenti na skopljanskem kongresu so bili mnenja, da je treba socialno zakonodajo pojmovati v ožjem smislu, predvsem delavsko zavarovanje,

a gospodarsko v najširšem smislu. V tem pojmu bi bilo obsežno poljedelstvo, obrtništvo, trgovina in industrija, predvsem trgovske pogodbe s tujimi državami. Gospodarska zbornica naj bi bil parlament v pravem pomenu besede. V zakonski načrt bi morala na vsak način priti odredba čl. 132 srbskega obrtnega zakona iz l. 1910, ki določa, da se mora vsak zakonski načrt, ki se tiče gospodarstva, predložiti gospodarski zbornici, a mnenje te zbornice narodni skupščini.

Zbornica naj bi se sklicevala po potrebi. Pač pa bi morala imeti svojo stalno pisarno in svoje predsedništvo, ki bi zbornico v slučaju potrebe sklicevalo. Na vsak način bi se morala ta zbornica redno sestajati 1. septembra vsakega leta, t. j. pred vsakoletnim rednim zasedanjem parlamenta dne 20. oktobra, da lahko pripravi gradivo za zasedanje parlamenta. V tej zbornici naj bi bile zastopane trgovske zbornice, industrijske in delavske zbornice ter zadržne zveze in zveze izvoznikov. K temu pride še zastopstvo posameznih ministrstev in zastopstvo parlamenta po proporeu. Zbornica naj bi imela pravico poslati svojega referenta v oni parlamentarni odbor, kateremu bi bil tozadevni zakonski načrt izročen. — Po mnenju referentov na skopljanskem kongresu naj bi bila država razdeljena v sedem oblasti, od katerih bi poslala vsako po enega zastopnika posameznih v poštev prihajajočih skupin v to zbornico. Zanimivo je, da je dr. Popović proti delegiranju parlamentarcev v gospodarsko zbornico, da se izločijo tako iz zbornice politični konflikti.

Anton Peve:

Kmetijska produkcija.

V.

Kmetijstvo v Sloveniji gre težkim časom naproti. Če izvzamemo obmejne, na lesu bogate kraje Gorenjske in Notranjske, je povsod drugod že našla vstop v kmetske hiše skrb in marsikje tudi beda. Kmet se je vsled medvojnih in povojnih konjunktur, ki so mu nudile izredne gospodarske ugodnosti, kolikortoliko razvedril in se ne bo posebno lahko prilagodil novim razmeram. Marsikatera kmetska hiša se bo pretresla pod gospodarskimi udarci do temeljev ali razpadla v nič, predno se bo mase prepričala, da se svet suče brez ozira na njo in da se mora tudi vsak posameznik vrteti s svetom, če hoče živeti na njem.

V Sloveniji bo treba ali dvigniti kmetijsko produkcijo ali pa število kmetskega prebivalstva za najmanj polovico reducirati. Slednje se bo izvršilo samoodsebe pod pritiskom razmer, rodeč veliko gorja in nezadovoljnosti, če ne še kaj hujšega, — ali pa mirnim potom vsled razvoja industrije. Prvo mora biti v vsakem primeru skrb takozvanih voditeljev naroda, globoko mislečih narodnih gospodarjev in svetovno naobraženih kmetijskih strokovnjakov.

Da je mogoče donos zemlje in živine z umnostjo podvojiti ali tudi početrčiti, nam jasno dokazujejo vzgledi v raznih naprednih deželah. Kdo pozna podrobnosti teh vzgledov, vse okoliščine, pod katerim so nastali, kraje, zemljo, podnebje, obdelovalne prilike in vse ono, kar je moglo ali kar vpliva na take, na prvi pogled neverjetne donose? Naš kmet gotovo ne, — ker ne v tisku in ne v živi praksi ne najde prilike, da bi se o teh uspehih tujine podrobneje poučil, o resničnosti uveril in za poizkuse v lastnih prilikah vzpodbudil. Če slučajno sliši na kakšnem predavanju o teh

stvareh kaj zvoniti, jim sploh ne verjame, za praktična izvajanja se tu tudi ne usposobi, — zato se govori o konzervativnosti kmeta, odreka mu svobodo, da bi na gospodarskem polju smel verjeti le to, o čemer se ga ali se sam prepriča. Prvi pripomoček, da dvignemo produkcijo v našem kmetijstvu bi zato bil potisk tiska seznaniti maso s podrobnostmi uspehov v tujini, za kar so pri nas dani vsi pogoji, ko analfabetov med narodom ni. Razni krajevni činitelji naj le vzbudijo v njem toliko strokovne radovednosti, kolikor so jo dosedaj za politične ali za brezpomembne dogodke po svetu.

Pri maloposestniških razmerah, ki splošno označujejo naše kmetijstvo, si ni mogoče predstavljati praktičnih uspehov pri dvigu splošne kmetske produkcije brez skupnjevanja. V tujini je napredek izšel iz kmetskih veleposestev, se prenašal od tod na malo posest in šele nazadnje obtičal tudi pri mali posesti. Kjer veleposesti več ni ali se jo skuša direktno oblastveno zatreti, mora na njeno mesto stopiti skupnjevanje za dosego skupnega cilja, ki ga vsem predstavlja blagostanje vsled napredka. Kamor ni mogoča selekcija živine pri 5 kravah brez lastnega bika, katerega stalno držati radi 5 krav se pač ne izplača, tako ni mogoča selekcija semenja na 5 oralih zemlje pri rastlinah s tujim prašenjem, ako ima vsak sosed drugačno semenje, — brez selekcije pa ni mogoč napredek ne pri živinoreji in ne v poljedelstvu. Skupnjevanje je neobhodno potrebno, — ni pa potrebno, da bi to moralo obstajati ravno v registriranih zadrugah ali pravnih društvih, marveč se lahko prosta združenja od danes na jutri, odvisna le od volje udeležencev. Kmet je preprosto človek in ljubi za to le preproste ustave, v kolikor naj iste sam vodi.

• • •

g Žetveni izgledi. Po poročilih listov so žetveni izgledi v Bački sijajni. Klasje je veliko in polno. Sredi julija bo prišla na trg že nova šenica. Računa se s ceno 2.25 Din. Zmanjšanje izvoznih carin bo dovoljevalo še pred začetkom nove kampanje znaten izvoz.

g Zmanjšanje železniškega prometa v Bešli. Državne bosanske železnice so v aprilu 1924. odpremile 127.162 ton blaga napram 153.399 tonam istega meseca lani. Nasprotno so dohodki sarajevske železniške direkcije bili v aprilu 1924 za 3 milijone dinarjev večji nego v aprilu 1923. To gre na račun povišanja tarifnih postavk.

g Semenja za volno v Košicah. Dne 18. junija priredi zadruga češkoslovaških poljedelcev v Košicah svoj četrti semenja za volno.

g Poštočokovski promet v aprilu 1924. — V teku meseca aprila t. l. se je izvršilo 328 t. soč 998 vplačil v skupnem znesku 1 milijarde 131 milijonov 453.058 dinarjev, izplačil pa 156.681 v znesku 1 milijarde 131 milijonov 332.701 dinarjev. Skupni promet je znašal 2 milijardi 262.9 milijonov dinarjev (v marcu t. l. 2 milijardi 162.3 milijonov) v februarju t. l. 2 milijardi 45.3 milijonov, v januarju t. l. 2 milijardi 168.3 milijonov dinarjev).

g Trgovska pogodba z Madžarsko. — Iz Belgrada poročajo, da se v teku tega tedna sestane ponovno delegacija za sklenitev trgovske pogodbe med našo državo in Madžarsko.

g Produkcija svile. Trgovinsko ministrstvo je sklenilo omejiti produkcijo svile v državnih tvornicah v Pančevu, Novem Sadu in Novi Kanjiži zaradi velikih ostankov svile iz preteklega leta.

g Vpliv umetnih gnojil na povečanje žetve. Znani ameriški učenjak prof. C. G. Hopkins se je obrnil do učenjakov vseh držav s vprašanjem, koliko so vplivali na povečanje

žetve (v svetovni izmeri) v zadnjih 80—100 letih tile štirje glavni faktorji: boljše seme, uporaba umetnih gnojil, umestnejši red plov in racionalnejše obdelovanje zemlje. Dobil je skoro od vseh strani odgovor, da se ima polovica povečanja žetve pripisati uporabi umetnih gnojil, dočim so ostali faktorji, vsi trije skupaj, imeli isti vpliv kot umetna gnojila. Samo nekoliko izmed njih je mišljenja, da je boljše seme največ popravilo žetve.

g Žična železnica Kotor—Cetinje se bo v kratkem zopet otvorila. Zgrajena je bila med vojno od bivše avstro-ogrške monarhije. Zankrat bo železnica služila samo tovrstnemu prometu.

g Bilanca Poljske banke. »Bank Polskie t. j. nova emisijska banka na Poljskem izkazuje 31. maja zlata v zalogi v rednosti 72 milijonov zlatih, deviz in valut 219 milijonov zlatih. Bankovcev je imela v obtoku za 240 milijonov zlatih. Starihi bankovcev (glasečih se na poljske marke) je bilo 31. maja v obtoku še za 166 milijonov zlatih.

g Znižanje diskonta v Angliji. Pred kratkim smo poročali, da je »Bank of England« znižala diskont od 4 na 3 odstot. Sedaj pa poročajo, da je ta vest Wolfovega urada netočna in da je menični diskont Angleške banke neizpremenjen, znaša torej 4 odstot.

g Pristop romunske železne industrije k češkoslov.-avstrijski železarski konvenciji je sedaj po poročilu praških listov zagotovljen.

Cerkveni vestnik.

e Vič. Ljubljancanom in drugim častivcem sv. Antona se sporoča, da bodo 15. junija na nedeljo sv. Antona v župni cerkvi na Viču opravila s pridigami ob 5., 6., 8 in 9. uri. Popoldne ob 5. uri pridiga in blagoslov.

e Kongregacija za učiteljice in kongregacija za gospodinje pri Sv. Jožefu v Ljubljani. V nedeljo, dne 15. junija je zjutraj ob pol 7 skupno sv. obhajilo, v četrtek, dne 19. junija pa je ob štirih popoldne slovesen shod.

Učiteljski vestnik.

Zborovanje Podruž. Slov. Zv. za kranjski in radovljiški okraj bo v soboto, dne 14. t. m. v Tržiču. Spored: 1. Predavanje iz telovadbe, praktični telovadni nastopi. 2. Učitelj v službi naroda in države (T. R.). 3. Svetlo služimo domovini (M. P.). 4. Rodoljubno in krepostno delovanje učiteljev (I. L.). — Popoldne je občni zbor. Pridite vsi, tovariši iz radovljiškega okraja lahko peš iz Podnart!

Dijaški vestnik.

d Dijaški telovadni nastop v Mariboru. — Nameravan nastop štajerskega dijaštva je moral dne 9. t. m. vsled slabega vremena odpasti. Vsled tega je prireditelj preložen na se bo vršila na Telovo, dne 19. t. m. ob 17. na vrtu dijaškega semenišča. Spored telov. nastopa neizpremenjen. Cenjeno občinstvo, ki je že kupilo vstopnice naj blagovoli iste hraniti za dan 19. t. m. Predprodaja vstopnic v trgovini Cirilove tiskarne. — Pripravljalni odbor

Naznanila.

Izlet na Jezersko itd. priredi umetnostnozgodovinsko društvo za prijavljene udeležnike v nedeljo, dne 15. junija. Odhod v slučaju lepega vremena ob 6. uri zjutraj izpred Količarja na Gosposvetski cesti. Člane, katerih prijave zaradi pomanjkanja prostora niso upoštevane, je društvo obvestilo pismeno.

Kongres Udruženja jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov se vrši v Novem Sadu v dneh 11. do 14. julija t. l. Izposlovanje vozniš

James Oliver Curwood:

41

Kazan, volčji pes.

(Kanadski roman.)

(Dalje.)

Ko se je Kazan prebudil, se je začel strahovit boj med njim in Sandyjem. Kazan je divje napadal, a Sandy je trdno držal lanec, ki si ga je ovil okoli leveice, v desnici pa je imel kol, s katerim je udarjal na ubogo žival. Ko je videl, da postaja položaj nevaren, mu je zadal tako močan udarec na glavo, da se je Kazan spet onesvestil.

Sandy ga je vlekel k bližnjemu drevesu, ga privezal in se nato pripravil, da prenoči. Zvečer ga je še večkrat s kolom premikal do krvi, tako da se Kazan sploh ni več mogel ganiti. Nenadoma pa je začel v daljavi žalostno tuljenje volkulje Sivke in dvignil je glavo, a Mac Trigger je že bil pri njem in ga spet obdelaval s kolom.

»O, te bom že izučil,« je govoril, »moja metoda ti bo že pomirila živce. Ali se boš pomiril, ali te bom pa ubil!«

Ponoči je Kazan večkrat čul klic volkulje, mrzlica ga je stresala in strašno so ga skelele rane. Ko se je zdanilo, mu je možak prinesel kos mesa in vode. Vodo je hlastno izpil, a mesa se ni dotaknil. Zobov pa ni več kazal. Sandy je prav z veseljem beležil to poboljšanje.

Ko se je solnce dvignilo, je bil Sandy pojedel svoj zajutrek in je bil pripravljen za odhod. Da bi se bal in brez kola je šel h Kazanu, ga odvezal od drevesa in vlekel proti čolnu. Kazan se ni upiral.

Privezal je lanec na zadnji del čolna in se že veselil pri misli na to, kar bo sledilo in kar tvori del metode krotjenja, ki jo uporabljajo na Yukonu.

Ko je bil Sandy sredi reke, je s spretnim sunkom vesla vrgel Kazana v vodo. Tu je začel veslati na vso moč. Kljub svoji veliki slabosti je bila žival prisiljena plavati, da ji ostane glava vrh vode in da se ne potopi. In v tej satanski igri, katere namen je bil popolnoma zagospodovati nad živaljo, je Sandy veslal na vso moč naprej. Kazan se je večkrat potopil v valovih čolna, a kadar je v svojem obupu krepko plaval, ga je možak s udarcem vesla porinil pod vodno gladino.

To se je ponavljalo celo miljo daleč in volčji pes bi bil slednjič utonil, da ga ni gospodar potegnil v čoln.

Ta sirov sistem Sandyja Mac Triggerja je imel zaželjeni uspeh. Kazan je postal ponižen kot otrok. Ni več mislil na izgubljenost svobode in na boj zanjo. Edina njegova želja je bila, da mu gospodar dovolj ležati v miru na dnu čolna, proč od kola in vode. Kol je ležal med njim in možakom, čevljev proč od njegovega gobca in na njem je bila strjena kri, njegova lastna kri.

Pet dni in pet noči sta potovala po reki in med tem časom je Sandy nadaljeval svojo metodo, da ucepi volčjemu psu človeško civilizacijo. Trikrat ga je premikal s kolom in še enkrat je ponovil krotenje v vodi.

Šesti dan zjutraj sta dospela v Red-Gold-City in Mac Trigger se je utaboril poleg reke. Preskrbel si je jekleno verigo in priklenil nanjo Kazana ob močan kol. Nato mu je prerezal lanec in nagobtnik.

»Sedaj pa,« je dejal svojemu ujetniku, »boš lahko jedel, kolikor boš hotel. Hočem, da postaneš krepak in divji kot pekel. Misel, ki jo imam, je vredna celega tovara kožuhov. Da, da, kmalu bova imela mnogo zatega prahu v žepih. Enkrat sem že napravil tole! Stvar se mi bo imenitno posrečila!«

XXVII. Profesor Weymann reče svojo besedo.

Odsedaj naprej je Mac Trigger prinašal Kazanu dvakrat na dan svežega mesa. Dajal mu ni niti rib, niti masti niti močnika, temveč samo svežega mesa. Neki dan mu je prinesel iz daljave petih milj še topla čreva karibujeva, ki ga je šel nalašč za to loviti.

Pri tej hrani se je Kazan naglo popravil in postal spet zdrav in krepak. Mac Trigger ga ni več pretepal. Toda kadar se mu je približal, mu je kazal zobe in je renčal.

Neko popoldne je Sandy privedel seboj drugega moža. Kazan je nenadoma skočil na tujca, ki se je malo preveč približal. Ta je komaj odskočil in robato zaklel.

»Dober bo,« je dejal. Deset do petnajst funtov je lažji kot moj danec. Toda izborne zobe ima in nagel je... Predno bo premagan ležal na tleh, bo krasen prizor!«

»Ležal na tleh... ga je oponašal Mac Trigger. »Staviš gam petindvajset odstotkov svojega dobička, da bo moja žival zmaga!«

»Udari v roko!« je dejal drugi. »Čez koliko časa bo pripravljen?« Sandy je trenutek pomislil.

»En teden... Prej ne bo imel svoje teže.«

Možak je prikimal: »Torej bo to za danes teden zvečer.« In dodal je:

»Petdeset od sto od moje strani, da bo moj danec premagal tvojega borca.«

Sandy Mac Trigger je dolgo gledal Kazana.

»Primem te za besedo,« je dejal slednjič.

In segel je tujcu v roko.

»Mislim, da ni od tu do Yukona niti enega psa, ki bi bil vstanu premagati tega volčjega psa.«

Prišla je ura, v kateri so pričakovali prebivalci Red-Gold-Cityja posebno slavnost. Za zabavo so pač imeli igre in beznice, tu in tam kak pretep in užitek alkohola. Toda prisotnost kraljeve policije je začela zavirati prehode zabave te vrste. Če se je primerjalo to življenje z onim nekaj sto milj dalje proti severu v dawsonski pokrajini, je bilo resno in dolgočasno.

Naznanilo boja, ki sta ga priredila Sandy Mac Trigger in gostilničar bara, Jan Harker, je bilo sprejeto z navdušenjem. Novica se je razširila na tihem dvajset milj daleč okoli in je razburjala vse možgane.

Teden pred bojem so razstavili oba psa, Kazana in velikega danca, v zadnji sobi bara, vsakega v posebni kletki, ki je bila nalašč za to narejena.

Harkerjev pes je bil križane pasme, pol velikega danca in pol čuvarskega psa. Rojen je bil v Northlandu, kjer je bil nosil komat in vlačil sani.

(Dalje sledi.)

Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani